

Izhaja, izvzemši ponedeljek, v...
Asiskega št. 20, L. nad.
pisma se ne sprejemajo...

Ljubljana, Jugos.
Knjižnica

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v
širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgov. v in obrtnikov mm po 50 cent.
osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.20, oglasi denarnih zavodov
mm po L 2.—. Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.—. Oglasi
naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica
sv. Franciska Asiskega št. 20. L. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Za zmago živih

Odmevi topovskih strelav se še razle-
gajo, še je uho pod vtisom brnenja zvonov,
sluši se še odjek oglušujočih godb, besede
slavnostnih govornikov delujejo z močjo
svojege naknadnega učinka. Velik narod je
ravonar proslavil velik in odločen do-
godek v svoji zgodovini.

Plamen navdušenja je stajal na množice,
ki so prisostvovala temu omamnemu ble-
skanju in sijaju, v eno samo enoto zadovoljnih
in srečnih posameznikov. Človek bi bil re-
kel, ko je videl njihove žareče obraze, da
ni več na svetu ne trpljenja ne žalosti, ne
skrbni ne muk, da se je vse spreminilo v
blaženstvo raja.

Tak je učinek velikih in pompoznihi sve-
čanosti na ljudske množice. In ravno tu v
Italiji so največji mojstri v prirejanju slavnostnih
veselje. Malokateri narod je kos italijan-
skemu, ko gre za propagando določene
ideje, ko je treba navdušiti mase v dolo-
čeni smeri.

Toda ni ga mojstra v prirejanju zunanje-
ga sijaja, ki bi mogel trditi, da je s svojo
veselico popolnoma obvladal in zaslužil
dušo občinstva. Kakor vsaka stvar, tako
ima tudi navdušenje dve strani — eno
svetlo drugo temno. In čim močnejša je
svetloba, tem bolj se od nje odraža tema.

Čim sijajnejši je praznik, tem jasnejše ti
stopa pred oči resnost in vsakdanji del-
avnika, ki mu mora neizogibno slediti.

Marsikdo izmed one navdušene množice
se ni mogel ubraniti te dni veselja in ra-
janja takih občutkov, ki so mu kvarili praz-
nično razpoloženje. In to je povsem narav-
no tudi tedaj, ko se proslavlja največje
zmage celih narodov in celih držav. Saj je
vsak človek v doslovnem pomenu besede
večen vojak na fronti vsakdanje borbe za
življenje. To velja v še posebno veliki meri
v naši povojni dobi gospodarskih kriz, ko
je postal boj za življenje širokih ljudskih
množic posebno težak. Vsek košček kruha,
vsaka mrvica blagostanja je za kmeta, del-
avca, uradnika, obrtnika in sploh za vse
stanove zmagi, pridobljena s silnimi napori
in nezalisanimi žrtvami. Za ogromno ve-
ličino te množice vojna ni končala, boj za
življenje, za zboljšanje položaja trudečega
in potečnega se dela narodov in držav traja
dalje in bo trajal, dokler se ne doseže poleg
vojaške in politične zmage socialna in gos-
podarska zmaga. Doktor socialna zmaga
ne dopolni prve s tako uredbo življenja, da
preneha tudi gospodarska in socialna vojna,
da se odpravi tudi socialna fronta.

Ko se klanjamo z občudovanjem in hval-
ježnostjo pred stoletičji padli junakov, ki
so dali svoje mlado življenje, da so bile
zrušene verige predvojnega avstro-om-
nškega imperijalizma, da so se osvobodili
mnogi narodi iz okov, v katere so bili
vkljeni — ko proslavljamo z eno besedo
zmago mrtvih junakov, si mora vsakdo po-
staviti grozno a resnično vprašanje: kdaj
bomo zmagali živi! Kdaj in kako bomo
dosegli socialno razorožitev, kdaj in kako
bomo zabrisali fronto sovražnih socialnih
razredov in njihovega medsebojnega boja,
ki je na škodo napredka in vsakega uspeš-
nega socialnega življenja sploh?

To je ono veleresno vprašanje, ki si ga mo-
rajo staviti poseamezniki in tudi celi narodi
posebno v teh časih zmagoslavja. Tudi naš
narod na tem ozemlju stoji pred tem velikim
in usodnim vprašanjem. Tudi mi se moramo
vprašati, kdaj nastopi zmaga živih, kdaj
bomo mogli zapustiti fronto krute borbe
za obstanek in se posvetiti v miru in sigurni-
sti za našo narodnost z vsemi silami delu
za napredek svoj in človeštva. Socialno
vprašanje tare nas kot težka mora še v po-
sebni meri. Vsakdanji trud našega ljudstva,
ki je sestavljeno po svoji ogromni večini iz
kmetijskega in delavskega sloja, vsakdanja
moreča skrb in bojazen za obstanek in bo-
dočnost širokih množic našega naroda,
vedno večje zadolževanje našega kmeta,
vojna odškodnina, izseljevanje in neste-
vino drugih nadlog, ki nas tepejo na vseh
koncih in krajih, so neizpodbitna priča o
vseh grozoti socialnega vprašanja, ki za-
hteva nujno rešitev.

Kako naj ga rešujemo? S tem da se po-
stavimo na levo ali desno v ogromni borbi
med svetovnimi naziranjmi, med kapitaliz-
mom in socializmom? Ali naj izbiramo
med najpogostnejšimi frontama, kar jih
more biti, med takimi imenovanimi stariimi
in mladimi? Odločitev je mogoča v vseh teh
smereh, toda rešitvi se ne približamo s tem
niti za ped. Kar se tiče borbe med svetov-
nimi naziranjmi, je jasno, da smo kot narod
den drobec brez vsake moči že radi našega
do skrajnosti podrejenega političnega polo-
žaja. Nagon samohranitve pa nam nare-
kuje vsekakor, da naj bodo naše simpatije
na strani socialne pravičnosti, človeko-
ljubja in splošnega napredka. Toda to so
vprašanja, o katerih odločujejo veliki in
svobodni narodi, ne pa tak drobec, kakor
smo mi, ki ni gotov niti svojega gola živ-
ljenja.

Priznati pa je treba, da so ta ogromna
svetovna vprašanja zelo zapeljiva in mam-
ljiva. Dajo se zagovarjati z brezkončno
govornostjo. Toda z ozirom na naš položaj
ostanemo vedno le prazne fraze, katere
imajo le ta pomen, da lahko služijo več ali
manj idealnim ali več ali manj fabarskim
demagogom kot sredstvo, s katerim si po-
magajo iz teme neznanosti v osredje, ka-
teru bi sicer ostalo zanje nedosegljivo. V
bitstvu pa so vedno le prazne obljube, ki se

seveda ne izpolnjujejo ter mase potem le
demokratizirajo. Nauki naše povojne poli-
tične zgodovine nam nudijo v tem pogledu
neovrgljiv dokaz. Vse takimimenovane «so-
cialne» agitacije so imele samo take zle
posledice in nobenih dobrih.

To pa je bilo neizogibno, zakaj naše so-
cialno vprašanje je tako, da se mora re-
ševati od dneva do dneva vsakdanjega
praktičnega življenja. Čim težje se razume,
v katerih živimo, tem očitnejša postaja ta
resnica, tem manj nam pomagajo teorije,
ki naj nas delijo na tabor levih in desnih,
starih in mladih, in tem bolj stopa pred
nas vse potreba praktičnega in zares kon-
kretnege socialnega dela, ki naj nudi na-
šemu ljudstvu praktično pomoč in aktuelen
pouk, da bo čim lažje prenašalo muke in
skrb svojega položaja.

Vse to naglašamo v prvi vrsti na naslov
inteligentnega sloja našega ljudstva. Ta sloj
je predvsem poklican, da misli na to, kako
pomagati širokim masam. Ne samo da je
poklican, temveč je to tudi njegova dolž-
nost, zakaj kakor govorimo o gospodar-
skem kapitalizmu in paritizmu, tako je
po isti logiki duševen kapitalist tisti inteli-
gent, ki le kopicji znanje za sebe samega,
medtem ko nima splošnost od njegovega
duševnega kapitalizma nobene koristi. Čim
bolj je kdo izobražen, tem večja je tudi
njegova kulturna dolžnost napram skupnosti.

Kako bo mogel naš inteligent izpolnje-
vati to svojo dolžnost sebi v čast in svo-

jemu narodu na korist? V nobenem slu-
čaju ne s praznimi frazami o svetovnih na-
ziranjih in svetovnih socialnih teorijah,
temveč s praktično pomočjo našemu ljud-
stvu v pravnih, upravnih, kulturnih in gos-
podarskih zadevah vsakdanjega življenja.
Popolnoma brez vsakega pomena je tudi
napihnjena učenost v raznih eksotičnih
vprašanjih, ki nimajo za naše ljudstvo ni-
kake važnosti. Treba je marveč proučevati
domače probleme, ki se tičejo našega živ-
ljenja. Proti temu načelu praktične potrebe
grešimo vsi, tudi naš list. Življenje je pač
sistem, v katerem se vse drži. Če hoče
naš list dobiti kak strokovjaški članek o
berlinskih borbi, bo to dosegel brez težkoč,
toda skoro nemogoče je dobiti pisca, ki bi
oralisal gospodarski položaj n. pr. Prvke,
Krasa, Gor, goriske okolice itd. To pa radi
tega, ker živimo več ali manj vsi od eksoti-
čne, t. j. nedomače učenosti.

Tako je za nas pravo in resnično socio-
lno vprašanje našega ljudstva. Vodilna
misel, od katere morajo biti prežeti vsi
pravi narodni delavci, če nočejo biti ne-
pravni ali sleparski frazerji in demagogi, naj
bo v geslu «Za naroda za narod» v polnem
in pravem pomenu teh besed. Le prakti-
čno in vsebinski konkretno delo v tem
smislu more srečno dovesti tudi nas skozi
vse težave in skrb, ki nas ločijo od onega
zaželjenega dne, ko bo dosežena srečna
rešitev velikih svetovnih vprašanj, ko bodo
zmagali tudi živi nad mračnimi protisocio-
jalnimi in protiziviljenjskimi silami.

Pred važnimi razpravami v senatu

Poročilo o načrtu glede tajnih udruženj in glede tiska

RIM, 4. Z. ozirom na sklicanje senata se
v političnih krogih mnogo razpravlja o za-
konskem načrtu, ki se tiče tajnih udruženj.
Medtem je senator De Cupis po nalogu o-
srednjega urada predložil poročilo o ime-
novanem načrtu. Ta je naperjen v prvi
vrsti proti prostozidarjem, ki tajno ovirajo
delovanje sedanje vlade. K temu pripomi-
ninja neki list naslednje: 40 milijonov Ita-
lijancev se lahko svobodno posveča prostozidarskim
idealom, toda zahtevati moramo,
da prostozidarji vršijo svojo propagando
javno, kakor vsako udruženje, ki zasleduje
dovoljene in poštenne namene. To in nič
več ne zahteva novi zakonski načrt.

Senat bo razpravljal o tem načrtu približno
teden dni, nakar se bo razšel do de-
cembra. V decembru bo senat med drugim
razpravljati tudi o tiskovnem zakonskem
načrtu, ki je bil danes razdeljen med se-
natorje. Vsebinsko tega načrta je že odobrila
zbornica v preteklem juniju in ji je prilo-
ženo poročilo, ki izjavlja, da tiskovni na-
črt zasleduje uspešno apliciranje kazni
proti zlorabljenju tiska. Nadalje predvi-
deva tiskovni načrt podrobnosti za ugotovitev
civilne odgovornosti za tiskovne
prestopke ter upošteva želje novinarjev,

da se ustanovijo novinarske strokovne
zbornice.

Na Montecitoriju živahno razpravljajo o
usodi onih skupin, ki capljajo za fašisti. Da-
našnje uradno poročilo fašistovske stranke
pravi, da sta en nacionalno-liberalen po-
slanec in en bivši poslanec nacionalnega
centra prestopila k fašistom. Poročilo na-
daljuje: Glavni tajnik fašistovske stranke
on. Farinacci je odredil, da se ugotovi pre-
stojni poslanca Matije Farine (nacionalni katolik)
in bivšega poslanca Alice (liberalna
desnica) za vstop v fašistovsko stranko.

Izmed osem poslancev nacionalnega
centra sta on. Vassalo in on. Preda pred
časom prestopila k fašistom. Sedaj se po-
tegujeta za fašistovsko izkaznico še dva
in sicer on. Martire in Tovini.

Izmed nacionalnih liberalcev ni on. Sar-
rochi nikakor navdušen za pristop k fa-
šistom. Nasprotno se zatrjuje, da je Sar-
rochi pripravil raje podati ostavko na
svoje poslansko mesto kakor sprejeti fa-
šistovsko izkaznico.

Sinoči je bila zaplenjena druga izdaja
lista «Popolo», ki je nato izšel v obnovljeni
izdaji in objavlja, da je prejel od pre-
fekta opomin. «Popolo» je bil dosedaj že
večkrat zaplenjen.

Cerkvene slovesnosti

za padlimi vojniki in v spomin zmage

RIM, 4. Ob 9. predpoldne se je pričela v
stolni cerkvi Santa Maria degli Angeli slovesna
maša-zadušnica za v vojni padle vojske. Pri-
sostvovali so ji vojvoda Aostski, Salandra,
Diaz, Thaon di Revel, Mussolini, ministri, za-
stopniki senata in zbornice, gen. Badoglio, ad-
miral Acton, Farinacci in drugi. Po zaključeni
službi božji se je Mussolini s člani vlade po-
dal na grob neznanega vojaka, da se poklonijo.

Ob 10.10 so pričeli zvonovi vseh rimskih
cerkva zvoniti v proslavo italijanske zmage v
svetovni vojni.

Častni doktorat za padle fašistovske di-
jake

RIM, 4. Na predlog naučnega ministra
je sklenila vlada — tako poroča Agenzia
di Roma — podeliti častni doktorat onim
fašistovskim vseučilišnim dijakom, ki so
po vojni padli v obrambi zmage.

Hišne preiskave pri Gorkiju

NEAPELJ, 4. Policija je izvedla pri ru-
skemu pisatelju Maksimu Gorkiju, ki živi
že del časa v Sorrentu, hišno preiskavo.
Posebno marljivo je policija preiskala sobe
Gorkijevega tajnika Budberyja. Raditega je
Gorki potom sovjetskega poslanstva v Ri-
mu vložil pri italijanski vladi protest. Itali-
janska vlada je odgovorila, da hišna pre-
iskava ni bila naperjena proti Gorkiju, tem-
več proti tajniku Budberyju, da se ugotovi
njegovi odnošaji z italijanskimi pre-
vratnimi elementi.

Guverner češoslovaške Narodne banke

PRAGA 4. «Lidove Noviny» javljajo, da
bo imenovan višji ravnatelj praške mestne
hranilnice dr. Vaclav Pospíšil za guvernerja
češoslovaške Narodne banke.

Amnestija vojaških beguncev v Jugoslaviji
BEOGRAD, 4. Nj. Vel. kralj Aleksander
je sprejel v daljši avdienci vojnega mi-
nistra armijskega generala Dušana Trifu-
noviča. Kakor zatrjujejo, je kralj podpisal
ukaz o amnestiji vojaških beguncev. Avdi-
enka vojnega ministra je trajala dalj časa.

Radić - minister za socialno politiko?

Invalidski zakon v nar. skupščini — Za-
konodajni program parlamenta

BEOGRAD, 4. (Izv.) Središče današnjega
zanimanja političnih krogov je bil sestanek
med Pašićem in Radićem, ki je trajal do-
poldne nad dve uri. Iz radićevskih krogov
se je po sestanku razširila vest, da se je
na njem razpravljalo o vstopu Radića v
vlado. Ob 11. uri in pol se je pojavil ne-
nadoma pri Pašiću minister za socialno
politiko Milan Simonović, ki je kazal biti
zelo razburjen. Pašić ga je namreč med
svojim sestankom z Radićem pozval k sebi,
radi česar se sklepa, da bo Radić prevzel
portfelj za socialno politiko. Treba da je
le še premostiti nekatera nesoglasja, ker
zahtevajo radićevci, da se ustanovijo ne-
katera invalidska sodišča, tako za Hrvat-
sko v Zagrebu, za Slovenijo v Ljubljani, za
Bosno v Sarajevu itd., dočim vztrajajo ra-
dikali na stališču, da je za presojo inva-
lidskih sporov merodajna edino vrhovna
sodna instanca in sicer v Beogradu.

Razen St. Radića je Pašić sprejel še
predsednika narodne skupščine Marka
Trifkovića, s katerim je razpravljal o de-
lovnem programu narodne skupščine. Jutri
ali prihodnje dni se bo novoizvoljeno pre-
sedstvo narodne skupščine predstavilo
kralju.

Narodna skupščina se sestane jutri ob
10. uri. Na dnevnem redu je podrobna raz-
prava o invalidskem zakonu. Pojavlja se
ideja za izvolitev posebnega parlamentar-
nega odbora, ki bi izdelal predloge inva-
lidskega udruženja. Vlada je namreč pri-
pravljena sprejeti nekatere upravičene
predloge invalidov.

Doznava se, da je ministrski svet na
svoji včerajšnji seji na dvoru predložil
kralju tudi zakonodajni program narodne
skupščine, ki obsega sledeče zakonske na-
črte: 1) Zakon o centralni upravi; 2) zakon
o organizaciji sodišč, sodnikov, državnih
pravdnikov, splošni kazenski zakonik,
splošni civilno-pravdni red in zakon o
obligacijskem pravu. Nadalje pride pred
skupščino zakon o vodnih koncesijah. Zu-
nanji minister in trgovinski minister sta
predložila skupščini trgovinski pogodbi z
Italijo in z Avstrijo in še nekatere druge
mednarodne pogodbe. Končno bo narodna
skupščina na svojem predstoječem zase-

danju razpravljala še o zakonskem pre-
dlogu o organizaciji pravoslavne cerkve.

Varnostna pogodba balkanskih držav

BEOGRAD, 4. Po poročilih iz Aten je
grška vlada znova spozila razpravo o var-
nostni pogodbi, ki naj bi jo sklenile bal-
kanske države. Pangalos zelo izčrpno raz-
pravljajo o tem načrtu z grškim zunanjim
ministrom. Po poročilih iz Pariza sta An-
glija in Francija zelo naklonjeni takemu
načrtu. Balkanske države naj bi prostovoljno
in z dobro voljo sklenile tako po-
godbo brez zunanjega pritiska veseli.
Francoski zunanji minister Briand je med
drugim tudi omenil, da je brezpogojno po-
trebno razgnati makedonske komiteje in
če je to odvisno od padca bolgarske vlade,
mora tudi odstop vlade slediti. Zunanji mi-
nister Briand se je dalje zelo pohvalno iz-
razil o korektnem zadržanju Jugoslavije v
grško-bolgarskem sporu.

Imenovanje češoslovaškega poslanika za
Dunaj

PRAGA, 4. Diplomatični krogi zatrjujejo,
da bo v kratkem imenovan novi češoslo-
vaški poslanik za Dunaj. Odkar je bil dr.
Krofta prestavljen kot poslanik v Berlin,
je bilo dunajsko mesto nezasedeno. Kakor
trde, prideta resno v poštev za to diplo-
matično velevažno mesto dva kandidata in
sicer poslanik češoslovaške republike pri
Vatikanu Edvard Pailier, ki je bil odpokli-
canu radi znane afeze s papeškim nuncijem
Marmagijem in češoslovaški poslanik v
Budimpešti Hugon Vavrečka. Pailier je bil
do izbruha svetovne vojne član kasacijske-
ga sodišča na Dunaju, med vojno vojaški
avditor. Delj časa je bil po polomu član
reparacijske komisije. Hugon Vavrečka je
po poklicu diplomirani inženjer in se je
zurnalistično udejstvoval. Pred vojno je bil
gospodarski urednik brnskih «Lidovih No-
vin», po polomu je vstopil v konzularno
službo in je bil nekaj časa v Trstu.

Negotov položaj Painlevojeja

Zaupnica novi vladi z 32 glasovi večine —
Socialisti se vzdržali glasovanja — Vlada
za obnovev pogajanj z Washingtonom in
za čimprejšnjo zaključitev vojne v Maroku
PARIZ, 4. «Agence Havas» poroča:
Zbornica je izrekla Painlevojevi vladi za-
upnico z 221 glasovi proti 189.

Socialni demokrati so sklenili vzdržati
se glasovanja pri glasovanju o zaupnici.
Za vlado so glasovali radikalni socialisti,
republikanski socialisti, levčarski radikali
in nekaj poslancev ostalih skupin, proti
zaupnici pa republikanci demokratične U-
nije, komunisti, demokrati in republikanci
demokratične levice.

Sklep socialnih demokratov, da ne gla-
sujejo za zaupnico novi Painlevojevi vladi
se razlaga tako, da je padec vlade neizo-
giben.

PARIZ, 4. Vladna izjava, ki je bila pre-
tana na včerajšnji seji poslanske zbor-
nice, naglašja, da je nova vlada trdno odlo-
bena izvesti svoj program, imajoč pri tem v
prvi vrsti pred očmi splošne interese na-
roda, ki zahtevajo čim prejšnjo obnovev
dežele.

Živiljenjsko vprašanje Francije so sedaj
finančni problemi, katerih rešitev je nuj-
na, a obenem zelo težavna. Položaj je si-
cer resen, vendar pa se nikakor ne sme
pretravati. Potrebne so denarne žrtve,
dolgovci se morajo zmanjšati z žrtvami na-
roda, za katere morajo biti pripravljeni vsi
sloji brez izjeme. Oddaja premoženja se
bo iztekala v avtonomno amortizacijsko
blagajno, ki bo neodvisna od države. Pro-
čunsko ravnotežje bo skušala doseči
vlada z navadno amortizacijo kapitala jav-
nih dolgov, z znižanjem dobe vojaškega
službovanja in z zopetno uvedbo volitev
po arondismanih. Predložila bo zbornici
tudi zakonski načrt o socialnem zavarovan-
ju. Da pa svoj program tudi dejanski
uresniči, namerava izvesti v prvi vrsti sta-
bilizacijo valute. Zato bo nadaljevala v
Londonu in Washingtonu pričeta pogaja-
nja in upa, da bodo tudi uspešno zaklju-
čena. Finančni projekti naj nikogar ne
vzemirjajo, vsakdo naj ima vedno pred
očmi splošen dobroti.

Glede Maroka ima Francija edino željo,
da sklene z nasprotnikom v resnici lojal-
en mir, da ne bo znova izpostavljen za-
vratnemu napadu. Kar se tiče Sirije, na-
merava francoska uprava delovati z vse-
mi svojimi močmi za to, da se čimprej
doseže ono stanje, ko se bodo mogli narodi
Sirije sami vladati.

Mednarodni položaj Francije je zelo u-
goden. Čeprav še vedno krvavi in tudi še ni
popolnoma zavarovana pred nevarnostmi,
se je Francija postavila v Londonu in Ze-
nevi kakor tudi v Locarnu na čelo narodov,
ki streme po svoji varnosti. Evropski
kontinent je očiščen stare atmosfere, kar
pomeni, da je era težkoč zaključena in na-
počila nova doba, ki odpira pot k resni-
čnemu miru. Francija je ponosna na svo-
jege državnika, ki je dosegel varnostno
pogodbo v Locarnu in znal doseči tudi nje-
ne sadove.

PARIZ, 4. Ob 3. uri popoldne se je vr-
šila seja senata, na kateri je namestnik
ministrskega predsednika prečital vladno
izjavo. Senat je poslušal izvajanja popol-
noma mirno in ploskal le pri odstavkih, v
katerih sta bila imenovana maršal Petaim
in zunanji minister Briand.

Nova vlada ostane na svojem mestu

PARIZ, 4. Radi sklepa na včerajšnjem
sestanku socialističnih poslancev, po ka-
terem so se ti-le vzdržali v zbornici glosa-
vanja o zaupnici vladi, so poslanci Pol Bon-
cour, Renaudel, Boutet in Vincenc Auriel
odstopili kot člani politične komisije socio-
jalistične skupine.

PARIZ, 4. Ministrski predsednik Pain-
levé je, povprašan o svojih namelih z ož-
rom na včerajšnje glasovanje v zbornici
poslancev, odgovoril, da ostane vlada na
svojem mestu.

Razvijanje vladne krize
v Nemčiji

Luthrova vlada ostane na svojem mestu
brez nacionalističnih ministrov — Za brez-
pogojno izvedbo locarnskih dogovorov

BERLIN, 4. Pod predsedstvom držav-
nega kancelarja Luthra in v navzočnosti
državnih ministrov Brauna, Stienga in
Stresemanna se je vršila sinoči konferen-
ca z zastopniki strank, ki so ostale v vladi.
Pri razpravljanju o splošnem položaju je
bilo doseženo popolno soglasje. Tako za-
stopniki vlade, kakor tudi vladnih strank
so naglašali, da je ustvaritev temelja za
končno odločitev o sklepih konferenec v
Locarnu sedaj najvažnejše vprašanje, proti
kateremu morajo stopiti vsa ostala vpra-
šanja v ozadje. Zastopniki strank so od-
ločno odobravalji ukrepe vlade za nadalj-
nje izvrševanje poslov, ki so bili potrebni
vsled izstopa nemških nacionalcev iz vla-
de.

Gerlach piše v «Weit am Montag»:
Luthrova vlada je brez tal. Izgubila je
svojo najmočnejšo stranko, ne da bi dobila
zanjo nadomestila. Nemški nacionalci so
izvršili zločin na nemškem narodu, ko so
najprej poslali svojo vlado v Locarno, po-
tem pa so jo pustili na cedilu. V očigled
temu zločinu je imel Luthro dvoje mož-
nosti: ali takojšen razpust državnega
zbora, ali pa takojšen poskus sestave nove
vlade na temelju velike koalicije. Luthro
ni storil ne enega in ne drugega. Ako bi
bil Luthro takoj razpustil parlament, bi
imel za locarno politiko ogromno ve-
čino. Luthro je s svojim zavlačevanjem
mnogo izgubil za Nemčijo.

Razoroževanje Nemčije

LONDON, 3. Kakor javlja zastopnik
Reuterjevega urada iz Koelna, so napredki
v razorožitvi Nemčije zelo zadovoljivi. Pod-
oddelki medzavezniške vojaške komisije v
Frankfurtu, Hamburgu in Vratšlavi bodo s
1. decembra ukinjeni.

Locarnski sporazum in Hindenburg

BERLIN, 4. Nemško nacionalni «Der
Tag» javlja, da je predsednik nemške re-
publike maršal Hindenburg povodom iz-
stopa nemško-nacionalnih ministrov iz
vlade resno razmišljal o svoji demisiiji.

Ustanovitev kitajske univerze v Moskvi

Veliko zadoščenje med kitajskimi politikci
MOSKVA, 3. Tu se je ustanovila kitajska
univerza, posvečena imenu Sun Yat Sena. —
Misel ustanovitve kitajske univerze v Moskvi
je bila z radostjo sprejeta od kitajskih držav-
nikov in političnih voditeljev, ki so obljubili
svojo materialno in moralno pomoč. Za re-
ktrja nove univerze je bil imenovan Radek. Di-
jaker nove univerze je zagotovljeno vzdrž-
evanje. Univerzi bo pridelen poseben zavod,
ker bodo dijakom na razpolago najrazličnejše
knjige in drugi učni pripomočki.

Propadanje avstrijskih komunistov

DUNAJ, 2. «Di Rote Fahne», osrednje
glasilo komunistične stranke Avstrije, pri-
naša uvodni članek s poročilom, da je ti-
skovni fond stranke popolnoma izčrpan.
Članek zaključuje, da bo moral list slejko-
prej prenehati izhajati.

Konferenca nasledstvenih držav

za razdelitev predvojnih avstro-ogrskih dolgov
PRAGA, 4. Včeraj se je tu otvorila konfe-
renca za razdelitev predvojnih dolgov avstro-
ogrške monarhije. Konference se udeležujejo
zastopniki reparacijske komisije ter delegati
Avstrije, Italije, Jugoslavije, Češoslovaške,
Poljske ter Ogrske. Pooblaščen minister dr.
Vlasak je pozdravil udeležence konference v
imenu češoslovaške vlade, nakar se je v imenu
delegatov zahvalil zastopnik reparacijske ko-
misije Bouncouls. Nato je konferenca začela
svoje delo.

OBČINSKE VOLITVE V ANGLIJI

Nazadovanje meščanskih strank, napredo-
vanje socialistov.

LONDON, 4. Pri občinskih volitvah, ki so
se vršile v približno 300 mestih in podeželskih
občinah, so bili doseženi sledeči rezultati:
London: socialisti pridobili 35 sedežev, izgu-
bili nobenega; municipalni reformisti pridobili
4, izgubili 29; naprednjaki pridobili šest, izgu-
bili šest. V podeželskih okrajih so pridobili
konservativci 26, izgubili pa 49 mandatov, so-
cialni demokrati pridobili 73 in izgubili 25, li-
beralci pridobili 11 in izgubili 33 mandatov.
Veliko število rezultatov ni še znano.

Strašna povodenj v Angliji

Trideset človeških trupel med valovi
KONVAY, 3. Severno od dežele Wales
se je v pretekli noči zrušil nasip tamkaj-
šnjege jezera, kar je povzročilo poplavo
vse bližnje pokrajine. Voda je vdrta tudi v
vasico Digarrag. Na mesto nesreče so bila
takoj odposlana pomožna sredstva. Dose-
daj je bilo izvečenih iz valov 10 mrtvecev,
ampak pogreša se še 20 oseb, ki so najbrže
tudi prišle radi povodnji ob življenje.

DNEVNE VESTI

Proslava zmage

Včeraj se je vršila v Trstu slovesna proslava VII. obletnice zmage Italije nad bivšo Avstrijo. Večina ulic je bila v zastavi. Uradni, prodajalnice in delavnice so bile zaprte ves dan, ker je obletnica zmage celodnevni državni praznik, ki je bil ustanovljen lanske leto s posebnim zakonom. Proslava se je začela po spredu ob 8. uri predpoldne s 100 topovskimi streli, ki so se vrstili v presledkih od 8. ure do nekaj čez 9. uro in pol. Ob 9. uri se je vršilo v prostorih Banca Commerciale Triestina odkritje spominske plošče uradnikom omenjene banke, ki so padli v vojni. Ob 10. uri je sledila v gledališču Verdi svečana izročitev častne sablje poveljniku armadnega zbora gen. Vaccari-ju. Od 11. ure dalje se je vršila proslava zmage za vojske v kasarni Oberdan. Od 11. do 11. ure in četrti so zvonili zvonovi vseh tržaških cerkev. Slavnostni spredel se je začel razvrščati kmalu po dveh na trgu Libertà (pri južnem oklovdoru) ter je krenil potem po ul. Roma preko trga Unità, korza Garibaldi, ul. Bosco in Bramante k cerkvi sv. Justa. Tu je bil naprej položen ob paradiščni venec na spomenik Tržačanov, padlih v vojni in nato se je vršil Te Deum v stolni cerkvi. Zvečer je bil koncert vojaške godbe na trgu Unità in nato ob 22. uri in pol povratke godbe z obhodom. Uradna in razna druga poslopja so bila razsvetljena in tako tudi ladje v pristanišču.

Prošnja za dovolitev sodnega postopanja proti poslancu Wilfanu
Včerajšnji "Piccolo" prinaša med brzojavkami to-le vest: Drž. pravdnistvo v Pulji je vložilo na zbornično predsedništvo prošnjo, da bi zbornica dovolila sodno postopanje proti poslancu dr. Wilfanu radi prestopka po členu 1. in 3. zakona javne varnosti. Poslanec dr. Wilfan je namreč sklical dne 2. avgusta javno zborovanje na cesti med Lovranom in Opatijo, ne da bi o tem obvestil oblastva javne varnosti. Na zborovanju so se prepevale slovanske pesmi in srbska državna himna.

Z ozirom na to brzojavko smo vprašali pojasnila g. poslancu dr. Wilfanu, ki nam je odgovoril, da mu ni prav nič znano o kakšni ovadbi ali kakšnem sodnem postopanju proti njemu radi omenjenega ali splot kateregakoli drugega dejanja, se manj seveda o koraku, ki bi ga bilo napravilo državno pravdnistvo. Poslanec dr. Wilfan je dodal, da se je šele 31. julija t. l. po daljšem zdravljenju povrnil iz inozemstva v Trst. Nedeljo 2. avgusta je prebil s svojimi otroci v tržaški okolici. Nič od daleč se mu ni sanjalo, da bi za tisti dan sklical javen shod na cesto med Lovranom in Opatijo.

Na delo za "Goriško Matico"

Z letošnjim letom stopa "Goriška Matica" že sedmič med slovensko ljudstvo v Julijski Krajini in je za leto 1926. izdala:
1. Kalendar; 2. povest: Evmenija, spisal Carli-Lukovič; 3. roman: Smrt pred hišo, spisal Fr. Bevk; 4. Don Bosco, spisal J. Meze; in 5. narodopisne črtice: Otroci stepe, spisal Ivan Bitenc. Te slednje knjige dobe oni, ki bi Don Bosco ne marali. Za vse štiri knjige plačajo naročniki L 5. Upravi odstopajo gg. poverjeniki za vsakega naročnika le L 4.50, tako da ostane njim za njihov trud od vsakega naročnika 50 cent. Oni gg. poverjeniki, ki naročnice za leto 1926 niso še poslali, so naproseni, da to storijo najdalje do 20. novembra t. l., kajti uprava "Gor. Matic" mora poravnati še veliko računov.
Knjige za leto 1927.
Gg. poverjeniki so naproseni, da se vržejo takoj sedaj na agitacijo za knjige, katere izda "Goriška Matica" za leto 1927, in sicer:
1. Kalendar;
2. "Zdravje in holecen v domači hiši". To zdravniško knjigo spiše goriški zdravnik dr. Just Bačar ter izide v štirih snopiščih po 140 do 150 strani v veliki osmerki. Knjiga izide torej v štirih letih in bo obsegala okrog 600 strani, okrašena s mnogimi slikami. Opozorjamo občinstvo na to velekoristno knjigo, ki bo pravi hišni zdravnik v vsaki družini.
3. Humoristični roman: "Pasje diake", izpod peresa domačega humorističnega pisatelja Damira Feigla, ki se je proslavil z že objavljenimi svojimi humorističnimi knjigami: "Tik za fronto", "Bacili in Bacilke", "Po strani klobuk" in "Domače živali". Damir Feigel je sirom znana osebnost med slovenskim pisateljskim svetom. Kdor se bo hotel pošteno zabavati in nasmejati, ni bo prečital ta njegov roman.
4. Naši kraji v preteklosti. Koča ne bo zanimalo brati, kaj so bili naši kraji v davni preteklosti, kako so živeli naši pradedje, kakšne sege in navade so bile takrat domačene. Vse to bo vsega roka napisala v knjigo, ki bo po svoji vsebini zanimala vse naše staro in mlado čitajočo občinstvo.
5. "Sv. Frančišek Asiški". Zgodovina tega čudovitega moža, njegovo delo in njegovo čisto življenje bo opisano v tej knjigi. To knjigo izda "Goriška Matica" fakultativno, t. j. dobe jo oni naročniki, ki bi ne marali narodopisne knjige: "Naši kraji v preteklosti", ali pa če doplačajo še L 2 k naročnici.
Cena vsem štirim knjigam bo letošnja, t. j. L 5.—. Če bi kdo želel imeti poleg prvo ime navedenih knjig še Sv. Frančiška Asiškega, doplača k znesku L 5 še L 2, skupaj L 7, ter dobi za to svoto vseh pet knjig.
Naročniki morajo vplačati naročnino ob vpisu. Le v izrednih slučajih sme poverjenik pristati na to, da naročnik plača naročnino, dokoli dobi knjige. Gg. poverjeniki dostavijo "Gor. Matic" od vsakega naročnika L 4.50, oziroma L 6.50, tako da ostane njim kot mala odškodnina za trud, katerega bodo imeli z nabiranjem naročnikov in z razdeljevanjem knjig 50 cent.
Knjige za leto 1927. izidejo v mesecu oktobru 1926. in bodo dostavljene gg. poverjenikom na najbližje železniško ali avtomobilsko postajo. Za prevozne stroške doplačajo člani

20 cent. ob prejemu knjig ali pa že takoj ob vpisu.
Zavzemimo se z vsemi močmi za razširjanje "Matičnih" knjig in razpredimo podrobno agitacijo od hiše do hiše, od moža do moža, da se na ta način "Matica" okrepí, osvetli in da bo ustrezala namenom, za katere je bila sklicana v življenje: učiti, zabavati, izobraževati slovensko ljudstvo v Julijski Krajini in mu nuditi narodno, znanstveno in vzgojno berilo po nizki ceni, po namenih njenega prvega predsednika pokojnega dr. Antona Gregorčiča. Zlasti se obračamo do prostevnih društev, včlanjenih v "Zvezi prostevnih društev" v Gorici in v društvu "Prosveta" v Trstu, da se odločno zavzemajo za "Goriško Matico" v smislu sklepev med Goričani in Tržačani, ki smo si prisegli zvestobo in korist slovenskemu ljudstvu v Italiji in "Goriški Matici".

Pojasnilo. Z ozirom na dopis od 1. XI. t. l. v našem listu št. 258 smo prejeli od sorodnikov pogrešanega Antona Komavli sledeči popravek, ki ga lojalno objavljamo:
"Življenje pogrešanega nam je prav dobro in popolnoma znano. Nikdar pred tem slučajem ni padel v Sočo in tudi sedaj ni gotovo, da je padel v Sočo v stanju pijanosti. Prav gotovo pa je, da se je v noči od sobote 24. oktobra, na nedeljo vrátil iz Gorice v domačo vas Podgoro po nevarni in samotni poti. Pogrešani je torej lahko bil tudi napaden in vržen bog ve kam."

Mascačni v Beogradu. Dne 1. novembra je prispel v Beograd Pietro Mascagni, komponist Cavallerije Rusticane. Na kolodvoru so ga sprejeli uprava gledališča, osebje italijanskega poslanstva, italijanska kolonija in predstavnik jugoslov. oblasti, Mascagni bo v sredo dirigiral Cavallerijo, v četrtek pa Aldo. Zanimanje za obe predstavi je tako ogromno, da so bile že prvi dan razprodane vse vstopnice.

Društvene vesti

Slov. akad. fer. društvo "Balkan". Dane ob občajni uri sestanek s predavanjem. - Odb.

SPORT

Izid nogometne tekme med Italijo in Jugoslavijo

PADOVA, 4. Nogometna tekma med jugoslovensko in italijansko nogometno reprezentenco se je zaključila z izidom 2 proti 1 (2:1) v prid Italiji. Tekmi je prisostvovalo 10.000 gledalcev.

Iz tržaškega življenja

Se o grozni nesreči na parniku "Belvedere". Oblastva so dovršile preiskavo o tragični nesreči na parniku "Belvedere", ki je ugonobila četrto mladih življenj. Izid preiskave pa ni še docela pojasnil vseh okoliščin, ki so zakrivilje nesrečo. Predvsem je še nezjasno, ali so nesrečni delavci popadali v skladišče edinele radi tega, ker so omagali pod vplivom strupenega plina, ali pa tudi radi pomankljivosti pri lestvi. Vsekakor je verjetnejša prva domneva, čeprav je kolikor toliko nerazumljiva sprčo dejstva, da se je delavec Cobau, ki se je skušal spustiti za Rubbierjem v skladišče, zopet srečno vrnil na prsto, ko se je začutil, da ga v skladišču duši plin ter da se zato ne more spuščati globlje v skladišče. Tudi brata Rubbieri, Bidoli in D'Angelo so brezdomno morali ugotoviti, da radi plina ne morejo dalje. Zakaj se potem niso vrnili kakor je storil Cobau? Ali so mogoče radi vdihavanja plina vsi tako oslabili, da se niso mogli več povzpeti čez vrzel, ki je nastala pri lestvi radi manjkajočega klinca? To je vprašanje, na katero je pač težko odgovoriti. Dejstvo, da se strupeni plin kljub dvurnemu zračenju ni izpuhtel iz skladišča, se da razlagati z okoliščino, da je dotično skladišče, ki je razdeljeno v več nadstropij, pri dnu razširjeno proti stropu v obliki lijk. Radi tega in ker je bil vzhod miren in nasičen z vlagjo je plin ostal na dnu skladišča.
Pri raztelesenju trupel, ki je bilo izvršeno v mrtvašnici mestne bolnišnice v navzočnosti sodne komisije, se je neizpodbito dogodilo, da so ponesevalci podlegli le radi strupenega plina. Zunanje poškodbe, ki so jih zadobili pri padcu, niso bile nevarne. Tudi analiza krvi je pokazala, da je nastopila smrt izključno radi zastrupljenja s plinom.
Pogreb nesrečnih žrtev se ni vršil včeraj, kakor je bilo prvotno sklenjeno, ampak se bo vršil danes predpoldne ob 10 uri. Tekom včerajšnega dne je romalo v mrtvašnico mestne bolnišnice mnogo občinstva, ki je polagalo šopke cvetic na mrtvaški oder, kjer ležijo drugo pri drugem trupla žrtev nevarnega pošklica.

Vesti iz Istre

Ocizla-Klanec. Podpisana kmetijska zadruga Ocizla-Klanec je sklenila na zadnjem svojem sestanku, da vsled novih predjemnih odredb tržaške mestne občine, videvanih odredb tržaške potrebno in pristavno za svoj delokrog potrebno in pristavno mlekarstvo.
Vsled tega sklicuje za v nedeljo dne 8. novembra sestanek vseh kmetov in drugih, ki se za stvar zanimajo in prodajajo svoje mleko na razne strani, da se dogovorimo in ukrenemo potrebno.
Mlekarstvo se ima ustanoviti za sledeče vasi: Herpelje, Kozino, Klanec, Ocizlo, Boko, Petrinje, Černotiče, Podgorje, Presnico in Bergod, ter po možnosti tudi za vasi Socerbi in Kastele.
Podpisana zadruga prosi, da se v nedeljo dne 8. t. m. ob 3. uri popoldne udeležijo vsi iz zgoraj navedenih vasi sestanku, ki se bo vršil v "Hotelu Klanec" v Klanecu. Sestanek je bil oblastvu javljen in je dovoljen.
Za Kmetijsko zadrugo Ocizla-Klaneca Pečar Polh.

Spominjajte se ob vseh prilikah z darovi dijaške kuhinje v Gorici

konika, to je v mejah osebne potrebe upravičena in njegove družine.**)
Prihodnja operacija komisarja po izločitvi zemljišč pod a) iz skupne mase je kvotizacija zemljišč navedenih pod b), katere se bodo razdelila na podlagi tehničnega načrta o ureditvi in obdelavi teh zemljišč med one družine v občini ali podobčini, ki osebno izvršujejo poljedelstvo, pri čemer se bo dala prednost revnejšim slojem, samo da se more od njih upravičeno pričakovati smotreno izkoriščanje zemljišč. Toda zemljišča se jim ne bodo nakazala v last, ampak v dedni zakup (emfitevza); deležniki bodo morali plačevati za uživanje zemljišča letno zakupnino, katere se odmeri na podlagi prometne vrednosti zemljišča, in ki se bo stekala v blagajno občine ali podobčine. Ker pa je treba upoštevati pri določitvi višine predhodno pravico občinskega užitika in eventualno tudi dolžnost meljoracije zemljišča naložene zakupniku, bo v večini primerov zakupnina zelo nizka. Vazno je pa, da izgubijo deležniki zemljišč pod b) vsako pravico do uživanja zemljišč pod a). V primeru, da deležniki ne izvršijo na nakazanem zemljišču meljoracij naloženih v razdelitvenem načrtu, zapade njegov delež v prilogo občini, podobčini ali pa agrarni asociaciji, katere ga nakazuje drugemu deležniku.

Zakupnine se bodo mogli oprostiti deležniki šele po izvršitvi meljoracij, katere mora ugotoviti krajevna poljedelska stolica. Šele tedaj pristane nakazano zemljišče lahko svobodna last deležnika. Pred oprostitvijo pa se nakazani deleži ne morejo ne deliti ne prodati.
Ako zemljišča, ki so na razpolago, ne zadostujejo za razdelitev med vse družine upravičencev, se le-té določijo potom žrebanja. Ako pa zemljišča namnjena parcelaciji presegajo potrebe deležnikov, se vzlic temu nakaže poslednjim samo kvoto, do katere imajo po zakonu pravico, medtem ko se iz ostanka stvori nekakša rezerva, o uporabi katere odloča Ministrstvo za narodno gospodarstvo. Zelo važno je določilo čl. 24, po katerem morajo zemljišča agrarnih zadrug, bodisi da ostanejo zadržani ali da se nakažejo občanom ali podobčinam, biti dostopna uporabi vseh občanov.
Od delitve so izvzeta ona zemljišča, na katerih je posestnik izvršil trajne in bistvene meljoracije, ter male parcele, ki se ne dajo deliti v agrarne enote. Zanje bo pa moral plačati posestnik občini letno zakupnino odgovarjajočo vrednosti njegove pravice do zemljišča.

Ako so se na zemljiščih podvrženih občinskemu užitku in ki so last občin, podvobčin ali agrarnih zadrug, izvršile okupacije, se le-té morejo legitimirati na prošnjo okupanta, ako je poslednji z lastnim delom izvršil na zemljišču bistvene in trajne meljoracije, ako zasedena črna ne prekine kontinuitete zemljišč in ako traja okupacija najmanj 10 let. Okupacija se pa legitimira samo kolikor odgovarja obseg zasedenega zemljišča delovni zmčnosti ene družine poljedelcev.

B) Za ugotovitev in likvidacijo občinskih užitkov in splotih vseh pravic do skupnega uživanja zemljišč in za ureditev zemljišč, ki izvršajo iz te likvidacije, kakor tudi vseh drugih zemljišč, ki so last občin, podobčin ali agrarnih zadrug, so pristojni krajevni komisarji, imenovani s kraljevim odlokom, ki združujejo v sebi upravno in sodno oblast (seveda samo glede tvarine nakazane po novem zakonu njihovi jurisdikciji). Za Julijsko Krajino se je ustanovil tak komisariat s sedežem v Trstu. Komisar sprejema prijave o obstoju občinskih užitkov, ki se morajo vložiti v roku dveh let, odkar je stopil odlok-zakon z dne 22. V. 1924 v veljavo, torej do 23. maja 1926. Po preteku tega roka ugasnejo občinski užitki, ki se niso prijavi. Prijave vložijo župan v imenu vseh občanov oziroma agrar. asociacija, ako obstoja, tako tudi posamezni interesi imajo pravico, da prijavijo direktno komisariju obstoj občinskega užitka. Sicer ima glasom čl. 27 komisar pravico, da tudi uradno brez prijave prizadetih uvede likvidacijsko postopanje. Ako nastanejo med postopanjem spori bodisi glede likvidacijskih operacij bodisi glede obstoja narave in obsega občinskih užitkov kakor tudi glede okolnosti, ali je zemljišče podvrženo občinskemu užitku («demanialità della terra»), razsodi o teh sporih, ako ostane brezuspešen poizkus sprave, komisar, katerega razsodbe so takoj izvršljive. Za te spore velja določila civilnopostopnega postopanja pred okrajnimi sodišči (izvzemši pravne leke), v ostalem pa komisar ni vezan na norme civilnega postopka, ampak je samo dolžan sumarično zaslišati interese. Proti odlokom komisarja je dopustna pritožba na Prizivni dvor, katere se more vložiti tekom 60 dni po vročitvi odloka in po nabitku na občinski deski. Pritožba nima suspenzivne moči, vendar pa more Prizivni dvor začasno ustaviti izvršbo izpodbijane odloka. (Konec v nedeljo.)
Posneto iz "Pravnega Vestnika".

** Zanimivo je, da vsebuje italijanski gozdni zakon iz leta 1923 v petem naslovu predpise glede razbremenitve gozdov in gorskih pašnikov od občinskih užitkov. Razbremenitev se izvrši na ta način, da se nakaže užitkarjem v zameno dosejanega uživanja v naravi del zemljišča ali pa primerna odškodnina v denarju. Novi zakon predvidno molči, ali je ta likvidacija tudi sedaj mogoča. Po mojem mnenju se morajo ta določila gozdnega zakona smatrati za razveljavljena, ker prvi novi zakon, da se pravice prebivalstva na zemljiščih kategorizirajo a) «ohranijo» (sarramo conservati) in bi bilo splot v nasprotju z novim zakonom, da bi se užitkarjem nakazali takoj v last deleži zemljišč, posebno take vrste, kakor so gorski pašniki in gozdovi.

ker je pridržala gosposka zase le malo zemlje in je rajsi obremenila podložnike z davki in raboto.

Ko je hotela pozneje gosposka vedno bolj pogostoma prebivalstvu odjemati te pravice in je za napirala svoja fevdalna posestva, se je na Neapolitanem pojavilo v teoriji in praksi naziranje, da je zemlja bila od početka ljudska last, valed česar ima vsak državljan pravico iz nje pridobivati sredstva za svoj obstanek. Baroni so sicer odgovarjali, da sloni njih pravica do zemlje na osvoboditvi in da so vsled tega ugasnile prejšnje pravice prebivalstva, vendar pa se je smatralo, da «ubi feuda, ubi demania», to se pravi, da so podvržena vsa fevdalna posestva izvrševanju občinskih užitkov s strani prebivalstva.

Usurpacije gosposke, kateri je sledilo meščanstvo, so vedno bolj izpodrivale skupno uživanje, katero je mogoče samo pri ekstenzivni kulturi, in ga nadomeščale s privatno, intenzivnemu poljedelstvu bolj dostopno lastnino, tako da se je dandanes ohranil razmeroma le mali del prej tako obsežnih skupno užvanih zemljišč.

Po svojem bistvu so občinski užitki pravice občanarjev do določenega uživanja zemljišč, ki niso njihova, ampak last tretje osebe, bodisi zasebnika, juridične osebe, občine same ali pa države. Zemljišča, na katerih se te pravice izvršujejo, se imenujejo skupna (terre comuni, beni collettivi, demani comunali), pravice same pa, katere pristojajo lahko vsem občanarjem ali pa samo nekaterim, a vedno na podlagi njihove pripadnosti k občini ali podobčini, se imenujejo občinski užitki («usi civici»). Poleg tega obstojajo takozvane pravice do mešanega uživanja («diritti promiscui») prebivalcev ene občine na zemljiščih druge občine.

A) Novi zakon o občinskih užitkih je za stare pokrajine Italije nujna posledica tega zgodovinskega razvoja od skupne k zasebni lastnini.

Zemljišča obremenjena z občinskimi užitki naj se osvobodijo na ta način, da se nakaže občinam oziroma agrarnim asociacijam, kjer poslednje obstojajo, v zameno občinskih užitkov del zemljišča, na katerem so se doslej izvrševali omenjeni užitki, medtem ko pripade ostanek lastniku doslej obremenjenega zemljišča v popolno svobodno last, ako je to zasebnik ali druga juridična oseba. Če je pa lastnica razbremenjenega dela zemljišč občina, podobčina ali pa agrarna družba, potem se ravna tudi s tem ostanom po določilih zakona o občinskih užitkih.

Razdružitev skupnosti med lastnikom zemljišča na eni in skupino užitkarjev na drugi strani imenuje zakon likvidacijo občinskih užitkov.

Delež, ki se nakaže v zameno dosejanega izvrševanja občinskih užitkov občini ali zadrugi, je različen in odvisi od okolnosti, ali je služil občinski užitki zgolj osebnemu preživljanju občanarjev ali pa vsebuje tudi pravice do širšega izrabljanja obremenjenega zemljišča, torej neke vrste sogošpodarstvo nad zemljiščem (čl. 3). V prvem primeru se nakaže občini ali zadrugi 1/4, v drugem 1/2 vsega dosejanega obremenjenega kompleksa. Vendar pa ima komisar pravico, da iz razlogov, ki so prepuščeni njegovi uvrednosti, zviša ta delež v prvem primeru od 1/4 do 1/2 in v drugem primeru od 1/2 do 3/4 vsega zemljišča.

Gorispisana likvidacija občinskih užitkov je prva operacija delitve, katero mora izvršiti komisar potem, ko je ugotovil obstoj občinskega užitka. Z njo se razdruži dosejana skupnost med lastniki zemljišča na eni in užitkarji na drugi strani.

Naslednja naloga komisarja je združitev zemljišč nakazanih na podlagi likvidacije občanom ali podobčinam z onimi, ki so pripadli občanom ali podobčinam na podlagi likvidacije po prejšnjih zakonih, in z onimi, ki so last občin ali podobčin in na katerih se izvršujejo občinski užitki.

Vsa ta zemljišča se združijo v enotno maso, ki se potem razdeli v dve veliki kategoriji:

- a) v gozdove in trajne pašnike,
b) v zemljišča, ki morejo služiti poljedelstvu.

Posamezna zemljišča se nakažejo eni ali drugi kategoriji od komisarja na podlagi tehničnega načrta sestavljenega od tehničnega delegata imenovanega od komisarja, po predhodni odobritvi Ministrstva za narodno gospodarstvo. Pri izdelavi tehničnega načrta in nakazanju posameznim kategorijam je treba upoštevati toliko potrebo prebivalstva kakor ohranitev narodnega premoženja gozdov in pašnikov.

Za zemljišča pod a) veljajo določila drugega poglavja četrtega naslova (Novi zakon navaja pomotoma tretje poglavje) italijanskega gozdnega zakona (gl. odlok z dne 30. 12. 1923, št. 3267), kateri vsebuje podrobna določila glede upravljanja gozdov in pašnikov, ki so last občin ali pa agrarnih zadrug. Ta zemljišča se ne smejo ne odtujiti ne bistveno izpremeniti brez privoljenja Ministerstva za narodno gospodarstvo. Poleg tega pa je glasom gozdnega zakona uprava teh zemljišč podvržena nadzorstvu gozdnega odbora in gozdnega inspektorata. Glede občinskih užitkov predpisuje čl. 9 gozdnega zakona, da ostanejo v veljavi in da se bodo mogli izvrševati v soglasju z gospodarskim načrtom odobrenim ali predpisanim od gozdnega odbora, a vedno v mejah čl. 521*) italijanskega civilnega za-

*) Čl. 521 Cod. Civ. ni v veljavi v Julijski Krajini, ker ga pa novi zakon izrecno navaja, se mora smatrati kot integralno vsebovanega v novem zakonu, tako da ima citiranje tega člena samo nekega steno-grama.

Avstrijski državni uradniki začnejo danes stavljati.

DUNAJ, 4. Izvršilni odbor drž. uradnikov je sklenil zavrniti vladne ponudbe kot nezadostne ter proglasiti iz jutrišnjim dnem stavko. Državna podjetja, kakor železnice, pošte in železnice, se ne bodo udeležila te stavke. Ravno-tako bodo delale tudi za čas stavke one kategorije državnih nameštencev, katerih služba je za prebivalstvo življenjskega pomena: med temi v prvi vrsti osebe javne varnosti, žandarmerija, justica, zdravniki, lekarnarji in del carinskih uradnikov.

DUNAJ, 4. Akoravno se ima začeti jutri stavka avstrijskih državnih nameštencev, so se vendar nadeljevala še danes pogajanja med zastopniki vlade in državnimi uradniki. Obstojata upanje, da se bo stavka še dala odvrniti.

Borba z blaziniko v zraku

PRAGA, 4. Včerajšnji leti zelo obširno opisujejo smrtno nevarno borbo z blazinikom v zraku. Na poletu iz Košic v Prago, na kateri progi je redna zračno-prometna služba, je včeraj v aeroplumu zblaznel neki potnik ter se vrغل na pilota. Pilot Hvastil ni izgubil duha prisotnosti, marveč se je začel braniti. Z eno roko je krmaril, z drugo pa je prijel blazinika s tako silo za vrat, da se ni mogel dalje ganiti. Z višine 2000 m je nato na polju pri neki slovaški vasi srečno pristal na tla, ne da bi se poskođoval. Blazinika so izročili orožnikom, ki so ga odpeljali v umobolnico.

Ruska zunanja politika

Senzacionalen članek sovjetske "Pravde" MOSKVA, 4. Sovjetska "Pravda" priobčue senzacionalen uvodni članek o bodočih smericah ruske zunanje politike.

V zvezi ocenjevanja locarnskih pogodb, pravi člankar, da se ne bodo nikdar več ponovili časi diplomatskih in finančnih blokad in so v bodoče vojaške intervencije izključene. V okviru locarnskih pogodb je dovolj prostora za sporazum glede gospodarskih in političnih interesov sovjetske unije. Vse države, ki so podpisale locarne pogodbe, morajo priznati, da je zagotovitev miru proti Rusiji in brez Rusije samo reakcionarna utopija. Komur je za resnično zagotovitev miru, mora odstraniti diference med sovjetsko unijo in ostalimi državami.

Člankar izvaja nadalje dobesedno:

Kdor odkritostno priporoča vstop Rusije v Društvo narodov, nes mora predvsem v mednarodni politiki spraviti v položaj, da nas ne bodo smatrali za državo z omejenimi pravicami. Ako se to zgodi, tudi Društvo narodov ne bo potrebno, da se ustvarijo med nami in drugimi državami oni minimalni normalni odnosi, ki bodo omogočili novo etapo v razvoju svetovnega gospodarstva in zavarovanja svetovnega miru.

Frundzejev pogreb

MOSKVA, 4. Danes se je vršil na Rdečem trgu z velikanskimi svečnostmi pogreb vojnega komisarja Frundzeja. Pogreba se je udeležila vsa vlada, diplomatski zbor, vsa posadka Moskve in na stotisoče ljudstva, ki so do večera defilirali pred Frundzejevim grobom, ki se nahaja v bližini Leninevega mavzoleja. Ko so bile pogrebne svečnice končane, so zadoneli z vseh strani mestne topovski strel in živžgale so tivolniške sirene v mestu.

Kot naslednik Frundzeja se imenuje v prvi vrsti Dzeržinski. V slučaju njegovega imenovanja bo Trocki imenovan za gospodarskega čela.

Pravodavni škofoje pri kralju Aleksandru

BEOGRAD, 4. Davi je sprejel kralj Aleksander v avdienci ves arhiepiskopski sabor pod vodstvom patrijarha Dimitrija. Avdiencia je v zvezi z izdelavo arhiepiskopskega sabora.

Blazič in Milošević osvobodena

BEOGRAD, 4. (Izv.) Vlada je prejela uradno obvestilo albanske vlade glede usode sreznega načelnika Blaziča in prote Miloševića. Oba sta že na svobodi in se povrnela v par dneh v Beograd.

O občinskih užitkih

S kr. odlokom-zakonom z dne 22. maja 1924, št. 751, «Gazz. Uff. z dne 23. V. 1924, št. 122, je bil objavljen zakon o občinskih užitkih («riordinamento degli usi civici nel Regno»).

Ta zakon je veljaven tudi za naše pokrajine in bo posegel še precej globoko v ekonomične razmere našega kmečkega prebivalstva.

Ker nudi že sama njegova interpretacija mnogo težko, kaj šele njegova praktična uporaba na dejanske razmere, ki vladajo pri nas in ki se razlikujejo povsem od onih v starih pokrajinah Italije, hočem v naslednjem podati kratek pregled novega zakona (I), po možnosti v bolj razumljivi obliki, nego jo nudi zakon sam, nato pa (II) praktično kratek opis dejanskih razmer v naših pokrajinah in posledice, ki jih bo imela praktična uporaba novega zakona.

Ker so vodilne misli novega zakona o ureditvi občinskih užitkov prevzete iz prejšnje zakonodaje, sodstva in teorije starih pokrajin Italije in ker so se dejanske razmere v poslednji vedno bistveno razlikovale in se še razlikujejo od onih v naših pokrajinah, smatram za potrebno podati kratek zgodovinski pregled razvoja občinskih užitkov v starih pokrajinah, ker bo s tem bistveno olajšano razumevanje vsebine novega zakona.*

Občinski užitki imajo po večini svoj izvor v skupnih zemljiščih starih Italov. V dobi barbarskih vpadov so sicer postala nekatera teh zemljišč kraljeva ali zasebna last, a vsa so ostala dostopna prebivalstvu za pašo in sekanje drv, da, invazije barbarov so celo razširile te pravice prebivalstva.

1.) Primerjaj k naslednjemu Salvioli: Storia del diritto italiano, 8. izd. Torino 1921, str. 491-498.

Vesti z Goriškega

Jakob Ruda

Drama v treh dejanjih - Spisal Ivan Cankar (K sobotni in nedeljski predstavi «Dramskega društva» v Gorici).

V letošnji gledališki sezoni (leta 1926) počete 50-letnica rojstva največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. Vsa naša gledališča bodo praznovala to obletnico Cankarja dramatika, Cankarja čistega umetnika. Tudi naše povojno gledališče v Gorici namerava proslaviti dostojno to obletnico in je vsled tega uvrstilo v svoj repertoar več Cankarjevih dram. Kot prva bo šla čez naš oder drama «Jakob Ruda».

Drama «Jakob Ruda» je prvo Cankarjevo dramsko delo. Zato se pozna v njej še vpliv drugih dramatikov na njeno strukturo. Lepo fabulo pa je znal Cankar po svoje obdelati. V dogovorih in samogovorih pa se že kaže pravi Cankar, kakor ga kasneje spoznamo v njegovih nadaljnjih dramskih delih. Že v tem delu se nam kaže pisatelj kot neizprosni sovražnik vsake hlimbe in laži, sebidočnosti in podlosti, kaže se nam prijatelj slabotnih in veledušnih, kaže se nam pravi idealist, kakoršen je bil vse svoje življenje v resnici.

Vsebina drame je povzeta iz realnega življenja. Jakob Ruda je posestnik in tovarnar na Drenovem, ki je, ko je bilo še njegovo posestvo cvetoče, po svetu zapravljaj čas in denar. Njegova žena Marija, ki jo je zanemarjal, je med tem, ko se je on pajdasil po svetu, od tuge umrla. Ko se vrne domov, je posestvo in tovarna na robu propada. Njegov stari pisar Košuta ga prvi zapusti; ko vidi, da gre Ruda v propast, opozori se Rudovo mlado hčer Ano, da naj se varuje očeta, ki je zmoežen napravil «bankovec» iz nje in ji svetuje, naj gre od doma čimprej. Na Drenovo pride trgovec in podjetnik Broš. Človek brez srca, spekulant.

Takoj spozna Rudov kritični gospodarski položaj in po spretnem preračunavanju zasnuje Rudovo hčer Ano, ter mu ponudi zato svojo denarno pomoč. Ruda se spozna sam sebe, ve, da je Broš v njem «našel skrito podlost», a kljub temu privoli v zaroko. Marta, Rudova sestra, pregovarja iz sestrične ljubezni na svoj način Ano, ki se obotavlja vzeči odurnega Broša. Ana, ki ljubi svojega očeta, se vda v usodo. Vrši se zaročna veselica, pri kateri so zbrani inženir Koželj, Dobnik, Rudov prijatelj, ki ga v pogovorih spominja na njegovo pokojno ženo in ki ga noče odvrčati od usodnega koraka, ko sklene Ruda obračun s svojim življenjem. Ivan Dolinar, slikar, ki se je vrnil medtem slaven iz tujine, hoče preprečiti poroko med Brošem in Ano, ker jo ljubi. Vse to se nagramadi na Rudovo glavo in stre njegovo dušo. Odloči se in vrže se v oni tolmun, h kateremu je hodila njegova žena Marija tolikokrat, da bi se vanj vrgla. Tipični slovenski učitelj Justin ne more preprečiti Rudi usodepolnega koraka in prinese pretresljivo novico v Rudovo hišo. Broš postane gospodar posestva in Ana in Marta ostaneta brez doma.

Drama je ves čas napeta in silno učinkuje na gledalca. Dramatsko društvo je poskrbelo, da bo šlo to delo častno in dostojno čez naš oder. Režija je v spretnih rokah režiserja A. Kozmana. Glavno ulogo Jakoba Ruda igra gledališki igralec g. Justin Košuta, bivši član mariborskega gledališča, ki je Goričanom že znan iz Strindbergovega «Očeta». Ano — Rudovo hčer, igra gđc. Nada Jugova, Marta, njegovo sestro, gđc. Kosova, Ivana Dolinarja igra g. Krašna, Petra Broša g. Zivec, Dobnika, posestnika in gostilničarja, g. Vendramin, Almo, Dobnikovo hčer, gđc. Klode, inženirja Koželja g. Malnaršič, in Justina, učitelja, g. Medvešek. Nastopijo še delavci in gostje.

Prepričani smo, da bo znalo naše občinstvo ceniti trud našega vrlega Dramskega društva, ki odpira s tem delom letošnje gledališko sezono, in posetilo ti predstavi polnoštevilno.

— Iz Ajdovščine. Odsek Zveze Prosvetnih društev v Ajdovščini-Sturije priredi prihodnjo soboto in nedeljo svojo jesensko veselico. Na sporedu je arja za tenor iz op. «Bohene» in krasen E. Adamičev ženski dvoesp. «Solnce sije, zeleni livada.» Kot glavna točka se pa upisari Milčinskoga drama «Volčasin» z vpleteno veliko E. Adamičevo pevsko sliko «Kmečka svatba», uglasbeno po belokranjskih narodnih pesmih. Ta drama, ali kakor jo je pisatelj svoj čas z ozirom na razmere nazval, roparska pravljica, je bila pred leti že uprizorjena na našem odru in je tedaj vsakomur, ki jo je videl, ostala v živem spominu, tako da si je zaželel še enkrat videti in slišati lepo petje veselih svatov. Zato bo ta drama, ki je prav za prav kratka slika nevtrastene osvobodilne borbe vrlih Bosancev izpod avstrijskega jarma, gotovo tembolj zanimala one, ki je takrat niso videli. Igra in petje sta popolnoma na novo naštrufirana in se izjavljata ob spremljevanjem klavirja. Sodeloval bo tudi ženski zbor s par pesmimi. Veselica se vrši v Bratinovi dvorani v Ajdovščini in se prične v soboto ob 8. uri zvečer, v nedeljo pa ob 4. uri popoldne. Občinstvo se opozarja, da bo de pričekati točen.

Koncert operne pevke g.čne Lj. Sfiligoi se bo vršil drugo soboto, dne 14. l. m. ob 20.30 v dvorani Trg doma. Kdor jo je enkrat že slišal, ne bo zamudil prilike, da jo sliši drugič.

— Proslava zmage v Gorici. Včeraj, na dan obletnice zmage, je bilo goriško mesto, kakor je ob takih prilikah že navada, vse zavito v zastave. Ob 7.45 zjutraj so prebudele zastave vojaške fanfare, ki so svi ale budnice po mestu. Kogar niso vzdržali iz spanja sladki zvoki godbe, tega je pa prav gotovo vrglo iz postelje sto strelav iz težkih havbic, ki so se pričeli razgajati ob 8. uri z goriškega grada. Zato je bilo mesto že cel popoldne zelo oživljeno, popoldne pa se je uvrstilo na Travniku sprevid družtev, milice in šolske mladine, ki je odkorakal na staro pokopališče, kjer je bil na temeljni kamen spomenika padlim Goričanom položen lorjev venec, čemur je

sledil slavnostni govor sen. Bombiga. Zvečer so koncertirale v raznih delih središča mesta vojaške fanfare, vsa javna in tudi nekatera zasebna poslopja pa so bila razsvetljena.

— Vojna odškodnina. Furlanska trgovskobrobrna zveza v Vidnu je odposlala na finančno ministrstvo v Vidnu spomenico, v kateri opozarja na skrajno počasni razvoj vprašanja vojne odškodnine in na občutno škodo, katero povzroča prizadetim počasno postopanje v to polidicanih čimteljev pri reševanju vojno-odškodninskih zadev. V spomenici so stavljeni ministrstvu razni predlogi, kako najse pospeši končna likvidacija vojne odškodnine.

Tudi na Goriškem je še ogromno število nerešenih vojno-odškodninskih zadev, toda naši vojni oskudovanci so zbog neprestanega zavlačevanja in neštetihih razočaranj postali že popolnoma ravnodušni, mnogi pa se naravnost voje končne rešitve tega vprašanja, ker takrat bodo z žalostjo ugotovili, da so bili z vojno odškodnino po krivdi raznih sleparskih podjetij pravzaprav oskudovani, ako ne popolnoma uničeni. Vendar bi bilo zelo na mestu, da finančno ministrstvo vpliva na svoje urade, da čimprej rešijo vojno-odškodninske zadeve, da bodo vojni oskudovanci končno rešeni one mučne negotovosti, v kateri sedaj živijo.

— Težka nezgoda na delu. V torek zjutraj je zadel 50-letnega Petrovičja Franca iz Cepovana, ki je zaposlen pri gradnji bazilike na Sv. Gori, težka nezgoda. Ko je Petrovič polagal v stroji za izgotavljanje peska kamenje, je sunil pregloboko v stroji svojo desno roko. S kamnom vred je zagrabil stroji; njegovo roko ter mu je popolnoma zmečkal in odnesel palec, kazalec in sredinec na desni roki. Iz Gorice je bil pozvan «zeleni križ», ki je prenesel ranjenca do Prevala in ga potem odpeljal v goriško bolnišnico.

— Dobravlj. V Dobravlah pri Ajdovščini je neki Josedaj še nepoznani divji lovec nevarno obstrelil 25-letnega Jerkiča Franceta (Čotkovega) iz Dobravli. Dogodek se je izvršil v petek ob 6. uri zvečer. Jerkič je sel usodnega večera mirno po poti, ki pelje iz Dobravli proti Malim Zabljam. Ko je prišel v višino železnikega predora, mimo katerega pelje pot, je začul oster strel in istočasno sklede šibre v svojih nogah. Tekel je z obstreljeno nogo do prve hiše, odkoder so ga še isti večer odpeljali k zdravniku v Ajdovščino in od tam v bolnišnico v Gorico, kjer se sedaj zdravi. Okreval bo v treh tednih. Nepredvidni divji lovec je pa skrivnostno izginil in ga še niso izsledili. Morda je v resnici videl zajca, toda ni pogledal, če je v bližini kak človek, katerega bi lahko obstrelil.

— Naš solski voditelj, vedno agilni gospod Mermolja, bo letos otvoril večerno šolo za pouk v kmetstvu, Upamo, da bo imel natrpuno poln razred, ker je strokovnjak na tem polju.

Izprehodi se ne prav starega upokojenca po Gorici in okolici

Jesenski dnevi. — Po štandreckem polju. — Štandrecko pokopališče. — V županišču. — Pri Lojzetu Brajniku. — Junak ali — tolovaj?

Po deževnih septembrskih dnevih se je neko zopet zasnulo in prišla je ona čudovitolepa goriška jesen: podnevi toplo brez one soparne vročine pasjih dni, nebo jasno in čisto kot spogled v nedolžno oko, po ulicah je videti neko razposajeno razpoloženje, zdi se, da nad novimi rdečimi strehami plava zglaj sreča in blaginja; niti poznati ni več, da je pred desetimi leti nad njo, Svetnico in Mučnico, vihralo neurje krvave vojske kot da je sam pekel bruhal na njo strele in žveplo. A danes ne maram stikati po napisih na starih goriških hišah, v okolico — me klite in vabi srce.

Za kapucinske cerkvice mimo pokopališča junakov krenem na levo po poljskih stezah proti Mirnu. Ondod sem laval tudi jeseni l. 1918. — Moj Bog, ali je moč, da so že zasuti oni nešteti streliki jarki, ki so bili križem zorali to rodovitno zemljo, da je izginil ves grušč, na kojem je edinole mak pogajal svoje rdeče cvetove liki kaplje vroče krvi? Kje so one globoke jame, izkopane po tisočih izstrelkih topovskih žrel? Le tu pa tam vidiš še kup boječice žice, le tu pa tam leži nezstreljena granata, kos puške, zarjavelo bodalo... Vse to ravno polje je danes zopet ogromen vrt, ki se razteza med Gorico, Sočo, St. Andrežem, St. Petrom, Vrtojbo, Renčami, Bukovico in Volčjo drago, ki zašaga naše mesto, Trst in druge kraje s sočivjem in zelenjavo. Pomislite, ljudje božji, da na vsem tem ogromnem prostoru ni bilo pedit zemlje, ki jo ni razrila granata, krogla, strelski jarek! In koliko žrtev je zahtevala obnovitev te zemlje! Od prvih beguncev, ki so se vrnili iz smradnih avstrijskih barak, sestradani, nadložni in izmučeni, od invalidov, poslanih z bojišča, iz bolnišnic, so gosto posejane granate pobile nad 400! — In navzic temu je pridna slovenska roka obnovila; ta sveta zemlja, prepajena s krvjo oplojena s kostmi naših očetov, sinov, bratov, dehtl opojno, cvete in rodi bogato, živi nekdanje življenje! Oj, Ti žilava, žilava roka kmetiška, ožgana od solnca, izprana od dežja, razpraskana od trnja in vetra. Ti simbol vztrajnosti, odporne sile, Ti simbol blagoslovljenega dela, junaštva in mučeništva! — Suho listje na visokih koruznih deblih šušti v lahkem vetru, gnezdo jerebic pobira žuželke, stara jih svari s svojim «ci-čir-ri», po mladi detelji se igra dva mlada zajčka, zpozneča prepelca kljče «pet-peti», tam reže par močnih volov masno zemljo za zimsko setev, tam zopet pobirajo pridečke za vsakdanji trg v Gorici ali pa za izvoz, na vsaki nivi delo, blagoslovljeno delo! «Bog daj srečo!» kljčem tem pridnim ljudem, in «Bog» jo daj! odzdravljaj o prajzno. Nad poljem pa «skrinček polje, žur-gol», še više nad njim se podita dva oblačka, bela ko dve madi jagjajeti in hitita naprej, naprej. Po mehkih stezah nadajujem svoji izprehod in pridem do miranske ceste, kjer se cepita dve poti: ena na levo v Vrtojbo, druga na desno v St. Andrež. Ne, na levo ne grem, dokler ne bo krivica, ki vpije do neba poravnana, ali pa vsaj popabljena, ako je to le moč! Ozrem se tudi proti snežnim vrhovom starega Krna in z boleštvom v duši krenem na desno proti duši krenem na desno proti St. Andrežu in se ustavim — pred «tibiim seliščem nekdanjega». Kakerkoli pridem, grem rad na pokopališče, dasi me zaenkrat še prav nič ne vabi srce pod zeleno rušo. Vse ob svojem času!

Koj v sredini za križem vidim cementno ploščo, pod katero počiva naš nepozabljeni dr. Anton Gregorčič v grobnici, ko jo je na svoje stroške postavil gospod Jože Mozičič, znani goriški stavbni podjetnik, desna roka pokojnega dr. Gregorčiča v vseh slavnih prasnih in graditeljskih obitajih postopij, kjer so pred

vojsko tako lepo upevali učni zavodi «Šolskega Doma». V resnici ni mogel g. Mozičič lepše počastiti spomina na dr. Gregorčiča kot s to lepo grobnico, kjer je našel zaslužni mož zadnjo postajo po križevem potu življenja in trudopolnega dela. — Ob zidu proti Gorici se blišče nagrobni spomenik pokojnega magr. Andreja Marušiča, profesorja verzstva na goriški gimnaziji (7. XII. 1828 + 16. X. 1898), ki je tako ljubil svojo rojstno vas, da je s tistim svojim kategoričnim velemlikom napisal v oporoki: «Naj umrem kjerkoli in kadarkoli, moje truplo prenesite na domače pokopališče! Ako umrem morda kje na kužni bolezni, prenesite moje kosti v St. Andrež, ko mine kuža! Ako drugje ne bi bilo prostora, položite me v materin grobi! Zdi se mi, da je še po smrti takšen kot je na sliki v rdečiji knjigi «Moja deba in podobas»: resen, dostojanstven, ponosen, kakor je tudi njegova vas ponosna na svojega sina. V zlatih črkah so izklesani v latinščini in slovensčini vsi njegovi službeni naslovi, češ, naj svet vidi in ve, kdo je bil Andrej Marušič, sin kmetijskih staršev iz St. Andrež!

In tako se je pomladila in prenovila vas sama! One tipične, enolične kolonske hiše je s cerkvi vred do tal porušila vojska, izginile so tudi vrve, lesene barake, postavljene koj po vojski, in danes je St. Andrež s svojo krasno cerkvijo lep kot so lepa polja okoli njega. Srečam prijazenega domačega župnika, gosp. Kosovca, ki me povabi pod svojo gostoljubno streho. Pri kosu belega kruha in pri čaji izvrstne crnine se razprede prijateljski razgovor, in jaz mu brez vsakega laskanja izrazim priznanje za njegove zasluge pri obnovitvenem delu lepe cerkve in vasi. Spominjava pa se tudi mnogih učencakov in kulturnih delavcev, ki so se rodili pod skromnimi strehami te kmetiške vasi. Poleg omenjenega prof. Marušiča in mnogo drugih se je tukaj rodil prof. Devetak, ki je imel na gimnaziji tako neznanško grdo pisavo, a bil je najboljši matematik v razredu. V St. Andrežu se je rodil dobri Markocič, odlični dijak, ki bi bil gotovo osvetil sebe in svojo vas, da ga ni kot avstrijskega rezervnega častnika pobrala tragika svetovne vojne. V St. Andrežu se je rodil naš Pastuškin, čigar šesteti sinjaj soneti v Lj. Zvonu in drugod bližje Eki pestro cvetje na štandreckih poljanah in čigar ostalo književno delo, zlasti njegovi dovršeni prevodi najboljših italijanskih pisateljev, tvorijo trden most do medsebojnega razumevanja in spoštovanja. In Pastuškin je že mlad, od njegove izredne nadarjenosti, od njegove vztrajnosti pričakujejo še mnogo lepega njegova rojstva vas, Slovenci, pa tudi — Italijani!

Domu greda krenem po stezi na levo proti Soči. Ista slika kot ob miranski cesti: povsod vrtni nasadi, povsod vztrajno delo. Vredno je, da se na tem izprehodu spomim dveh možakov, ki sta s svojim vztrajnim gospodarstvom spremenila likostvo tega obsežn. polja v vrtno. Še pred petdesetimi leti so kmetije po večini sadili krompir, sejali žito in koruzo kot drugod na kmetih. Ta dva moža sta pokojni Viktor Nanut in stara štandrecka korenina g. Lojze Branik, lastnik hiše št. 245, v kateri se je rodil prof. Andrej Marušič. Ona dva sta po mnogih požehkih ustvarila današnje vrtno kulturo, tako da imajo kmetije vsak božji dan celega leta kaj na prodaj, ker v tem južnem goriškem podnebju raste sočevje od Novem letu kot na Veliko noč. Na sto tisoče lir izkupitja samo za sparglje in grah. Poleg tega redijo obilo živali in na glaslo so štandrecki porani, ki jih prodajajo po 40—50 lir kos. — Ko sem na tem izprehodu obiskal Lojzeta Brajnika, je bil mož v začetu malo v zadregi, ker pač ni koj vedel, čemu prihaja gospodski škrice s ščipalnikom na nosu pod njegovo streho. Ko pa mu povem, da včasih kaj pišem, da bi baš od njega rad izvedel to in ono, je postal zgovoren in me je posadil za mizo v svetli in čisti kuhinji. Moram reči, da mi je hitro potekal čas pri cigareti in čaji letošnjega pridečka. Brajnik je slavil baš te dni svojo 73-letnico, a prišel bi mu jih dosti manj, ker je zdrav kodren in živahen kot fant v nedeljo popoldne. Mnogo tega ve moj prijatelj Brajnik in lepo pripoveduje o zgodovinskih dogodkih na Rojcah, ki mejijo na njegovo posestvo, o samotnem grobu ob cesti v St. Andrež itd. Bil je tudi navdušen pevec in čisto je donel njegov prvi tenor že na taboru

Dalje na IV. strani

— Naš solski voditelj, vedno agilni gospod Mermolja, bo letos otvoril večerno šolo za pouk v kmetstvu, Upamo, da bo imel natrpuno poln razred, ker je strokovnjak na tem polju.

— Naš solski voditelj, vedno agilni gospod Mermolja, bo letos otvoril večerno šolo za pouk v kmetstvu, Upamo, da bo imel natrpuno poln razred, ker je strokovnjak na tem polju.

— Naš solski voditelj, vedno agilni gospod Mermolja, bo letos otvoril večerno šolo za pouk v kmetstvu, Upamo, da bo imel natrpuno poln razred, ker je strokovnjak na tem polju.

— Naš solski voditelj, vedno agilni gospod Mermolja, bo letos otvoril večerno šolo za pouk v kmetstvu, Upamo, da bo imel natrpuno poln razred, ker je strokovnjak na tem polju.

redni občni zbor

ki se bo vršil dne 15. novembra 1925 ob 9. uri dop. v tomajski ljudski šoli s sledečim dnevnim redom

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelnštva in nadzorništva.
3. Računi za leto 1924.
4. Volitev načelnštva in nadzorništva.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Člani so dolžni se udeležiti v polnem številu zborovanja.

POSOJILNICA V TOMAJU — registrovana zadruga z neomejenim jamstvom — vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil dne 15. novembra 1925 ob 9. uri dop. v tomajski ljudski šoli s sledečim dnevnim redom

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelnštva in nadzorništva.
3. Računi za leto 1924.
4. Volitev načelnštva in nadzorništva.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Člani so dolžni se udeležiti v polnem številu zborovanja.

PODLISTEK E. PHILIPPS OPPENHEIM: Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thewa Prevel France Magajna.

11. poglavje.

«Zelo me veseli, da sem vaju našel tu oba,» je rekel, ko je snel kapot. «Kapitan, ali smem prositi za nekoliko minut pogovora z vami in z gospodom Dixom?»

«Veselo me bo,» je privolil kapitan. «Toda več nego dvajset minut me ne smete zadržati, ker moram biti ob devetih na mostičku.»

«Potrdil se bom, da ne bom dolgozeven,» je nadaljeval Crawshaw in si pri tem sezul ga-loše, odvil ovratnico in si odpel sukajo. «Naj vam takoj povem, da sumim zarotništvo na tem parkniku.»

«Kakšne narave?» je vprašal kapitan naglo.

«Po mojem mnenju,» je nadaljeval Crawshaw, «se zdaj na tem parkniku nahajajo vse delo nemške tajne službe, ki so ga že od začetka vojne zbirali njeni agenti, zločinci in patrio-

MALI OGLASI

BLAGAJNICARKA, večša tudi italijanščine, se takoj sprejme. Prednost: zmožna tudi: korespondence in knjigovodstva. Istotam se sprejme dobro izvežbana prodalka. Ponudbe poslati na upravnništvo liste pod «Stalna služba.»

TRGOVSKI pomočnik večš slovenščine in italijanščine, išče službo v mestu ali na delu. Pomnila daje goriška uprava. 1558

URADNIK (absolvent trgovske šole) s prakso, večš slovenščine, italijanščine in nemščine išče službo. Ponudbe na goriško upravo. 1556

14-LETEN deček, zdrav, krepak, z dobrim spričevalom, bi rad vstopil kot učenec v trgovino jestvin. Obiskoval je 3 razred ljudske šole. Škerlj, Tomaj 56. 1562

BABICA, avtorizirana, diplomirana sprejema noseče, Adele Emerschitz-Sbaizer, Farneto 10 (podaljšana Gimnastična) lastna vila, telefon 20-64. 1524

«**GASTRIN**» so najboljše izkušene kapljice za okrepitev želodca, proti bolečinam, kislini in grenkim slinam, izhajajočih iz želodca vsled slabe prebave in proti zaprtju. Izdeluje jih lekarna v Il. Bistrici. 1461

Slovenci!
Nakupite si obleko 720 pri trvdki
«Old England»
Trst, Corso V. E. 26 vis-a-vis
Zastavljalnica
Bogata izbira blaga, izgotovljenih oblek, paletots, dežnih plaščev, usnatih jop, vse lastnega izdelka
Govori se slovensko, nemško in rusko.

ČEVLJARNICA FORCESSIN

Odklikovana v Parizu in Genovi 1924. z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst - Via Caprin štev. 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Kadar kupiš čevlje: misli na vse:

- 1) da bo zdravo za nogo,
- 2) da bo elegantno,
- 3) da bo trdno,
- 4) da bo cena primerna.

FORCESSIN te zadovejli v vseh točkah.

IZŠEL JE: Roman v treh delih MOČ PRETEKLOSTI

Spisal V. J. Križanovska. Iz ruščine prevedel IVAN VOJK.

Cena L. 6.—, po pošti priporočeno L. 7.40. V inozemstvo L. 8.60 proti vnaprej poslanemu znesku. — Roman je izdala iz založila Tiskarna Edinost. — Prodaja: Tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco 20/L. — Knjigarna J. Štoka, Via Milano 37 in Žen. dobr. združenje v Trstu, Narodna Knjigarna, Via Carducci 7. — Kraigher Josip, Postojna.

Vezano v originalne platnice cena L. 10.— se dobi v knjigarni STOKA.

tični Nemci in Avstrijci, ki so prebivali v Zednjenih državah.

«Vraga!» je vzkljnil blagajnik, ne da bi bil zato pokaran od svojega šefa.

«Vaši razlogi, gospod Crawshaw?» je vprašal kapitan.

«Prvič zato, ker sva Hobson in jaz bila zvaobljena z nepravno brzojavko v Chicago očividno zato, da ne bi mogla ujeti in preiskati tega parknika. Drugič zato, ker je na krovu tišči človek, ki je bil edini zmožen se lotiti tako težavnega in nevarnega posla in ki je tudi zmožen ga izpeljati.»

«Kdo je on?» je vprašal kapitan.

«Neki jako prijazen, fino vzgojen in nedosegljivo dobro informiran mož, ki potuje na tem parkniku, mislim da pod svojim lastnim imenom, namreč gospod Jocelyn Thew.»

«Jocelyn Thew?» je mrmral kapitan.

«Zdaj vam povem, da sumim tega moža,» je nadaljeval Crawshaw, «ker vem, da iz enega ali drugega razloga smrtno sovražni Anglijo, dasi izgleda po vsej svoji zunanosti kot pristen Anglež. Dalje vem, da je bil v prijateljskih stikih s sovražnikovi agenti v New-Yorku, in znano mi je, da je bil v zvezi s sovražnikovi glavnim stanom v Washingtonu. Iz tega razloga, pravim, sumim gospoda Jocelyna Thewa. Nadalje sumim tudi Robinsa, mladega

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

REVMATICNE bolezni, bolečine v plečih in krizu, tiganje, se zdravi najbolje z «Rovmanom» (tekočina ali mazilo). Lekarna v Il. Bistrici. 1539

KRONE po 2.15

plačuje **ALEJZI: POVR, Plezsa Garibaldi 2 prvo nadstropje**

Fazite na naslov! Pazite na naslov!

ZAVOD «JACKSON-ROYLE»

«Piccolova» palača
Trst — Via Silvio Pellico 6
(Telefon 40-65)

PONDELJEK 9 NOVEMBRA

se začnejo novi tečaji **angleščine in italijanščine**

Zavod «Jackson-Royle» je edini zavod v Trstu, na katerem poučujejo profesorji iste narodnosti.

ZAVOD «JACKSON-ROYLE»

«Piccolova» palača
Trst — Via Silvio Pellico 6
(Telefon 40-65)

Vpisovanju od 9 do 22 (izvzemši praznike)

705

na Otavi l. 1873, ko so v boju za narodne pravice z Lavricem, Ferbko, Klavzarjem in dr. peli...

Ob doljeni cesti na grivi blizu vojašnice na Rojcah je dobro ohranjen grob s pripisanim lesenim križcem, ki nosi na ovalni kovnasti ploščici napis: «A Domenico Bottai...

— Ves večer in še drugi dan mi je brnelo po ušesih: «Bottaia — junak — špijon — tolovaj, pa se obrnem na znanega goriskega starinslovoča za posnjo, ki pa tudi ni povsem zvedljivo...

Spomladi l. 1910. je priklopila kriza do xrhunca. V februarju je prijel Tolstoj od nekega kijevskega diaka pismo, v katerem ga ta roli, naj Tolstoj uboga notranji glas ter naj gre...

28. oktobra, pred dnevom, se je izvršilo. V Tolstojevem dnevniku beremo: «Legel sem o polnoči in sem spal do treh. Ko sem se zbudil, sem slisal odpiranje vrat in korakanje...

Zbudil je hčerko Aleksandro in zdravnika Dušana Petroviča, s seboj je vzel dnevnik, a druge rokopise je izročil hčerki. V hiši je vse spelo. Sam je šel ves nestrpen v hlev in ukazal hlapcu, naj napreže. Noč je bila temna...

Zadnja pot Leva Nikolajeviča Tolstoja

Olenin, glavni junak v povesti «Kazaki», ki jo je Tolstoj napisal v štirindvajsetem letu starosti, razmišlja o sreči takole: «Evo, kaj je sreča! — Sreča je v tem, da živiš za druge. In to je jasno. Človeku je vsajena potreba po sreči, torej je težnja za srečo zakonita...

V romanu «Obiteljska sreča», napisanemu v l. 1909. (Tolstoj se je rodil 1828.), pravi glavna oseba, Sergej Mihajlovič, junakinji svoja srca, ko ji odkrije ljubezen: «Mnogo sem doživel in zdi se mi, da sem našel ono, kar je potrebno, da bom srečen. Tih, samotno življenje v naši vaški pozblijenosti...

V «Izповедih», ki jih je Tolstoj napisal v šestdesetih letih, pa beremo: «Razumel sem, da če bočes najti smisel življenja, je treba, da ima naše lastno življenje smisel, a šele potem je potreben razum, da našo življenje po moji besedi. Če misliš in govoriš o človeškem življenju, tedaj je treba govoriti o življenju vsega človeštva...

Mogli bi našeti še druge izreke Tolstojevih in njegovih junakov, nam že ti zadostujejo, da moremo doseči trditve, da se je Tolstoj šele na stara leta «spokoril» in začel razmišljati o najvišjih dolžnostih: ljubezen, samozrtvovalnost in samozatajevanje. V Olen in Sergeju Mihajloviču, kakor

tudi v Nehljodovu («Vstajenje») in v Ljovinu (Ana Karenina) spoznamo Tolstoja samega. Nikolajevič Tolstoj je velik mislec že v svojih mladeniških delih, skozi vse življenje je iskal resnico in se mučil, da bi jo našel. Leta 1862. se je oženil s hčerko moskovskega zdravnika Bessa, Sofijo Adrejevno. Petnajst let je živel srečno zakonsko življenje na svojem posestvu na «Jasni Poljani» isčečo srečo v preprostosti vaškega življenja, toda že so se oglašali v njem dvomi, kaj je zmisel njegovega življenja, čemu živi in v kakšen namen? To so bila vprašanja, ki so neprestano zaposlovala njegov duh.

In končno je prišel do sklepa, da je treba po Kristusovih naukih tudi živeti, ne samo govoriti. Zato je hotel svojo zemljo in vse imetje razdati. Tedaj je naletel na hud odpor pri ženi Sofiji Adrejevni, ki je hotela ohraniti premoženje otrokom. To nesoglasje se ni ublazilo do smrti.

Trikrat je Tolstoj nameraval ubežati z doma, da se v samotni in ubožni odtolži svojemu namišljenemu dolgu. Ni hotel ne mogel več nositi odgovornosti za udobno življenje na Jasni Poljani istotčasno, ko so milijoni stradali in trpeli. Dvakrat mu je zmanjkal pogum, tretjič, ko mu je bilo 82 let, pa je šel, toda to je bila njegova zadnja in nedokončana pot, zakaj umrl je na postajici Astapovo. (7. nov. 1910.)

Smrt velikega umetnika in misleca je vzbudila pozornost vsega kulturnega sveta. Posebno je vse njegove prijatelje in občudovalce pretresel način njegove smrti.

Njegova hči, Aleksandra Lvovna, ki je bila pri očetu do zadnega, je napisala zgodbo tega znamenitega bega in očetove smrti. V Berlinu je izšla knjiga v nemškem jeziku, ki nosi naslov: Tolstoj Fluht in Tod. Po spominih žene Dostojevskaja, je ta knjiga druga zanimivost iz ruske slovnstvene zgodovine. Po pravici je knjiga vzbudila pozornost kulturnega sveta, kar dokazuje, da živi mislec iz Jasne Polane v srcih in dušah mnogobrojnih občudovalcev tudi danes po 15 letih njegove smrti.

Spomladi l. 1910. je priklopila kriza do xrhunca. V februarju je prijel Tolstoj od nekega kijevskega diaka pismo, v katerem ga ta roli, naj Tolstoj uboga notranji glas ter naj gre psvetu kot berač oznanjat Gospodov nauk. Ko je opazoval kmete na polju v potu njih obraza, ga je vest opomnila na njegovo dolžnost. 22. ulia je v gozdiču sedeč na drevesnem štoru podpisal oporoko, v kateri je zapustel hčerki Aleksandri svojo literarno zapuščino. 16. oktobra je zapisal v svoj dnevnik: «Gospod, pomagaj mi! Rekel sem, da ne bom ničesar obljubil, toda napravljam bom vse, kar je v moji moči, da je ne vzemirjam (piše namreč o ženi). Jutri ne bom mogel odpotovati in vendar bi moral.» 25. oktobra piše: Neprestano me tlačijo vedno isti občutki. Sumnčen je, vohunstvo in grešna želja, da bi mi ona dala povod za beg. Tako sem hudoben. Ko pomislim na ožhod in kako stoji stvari, me zagrabi pomilovanje in ne morem...

Pisal je svojemu zvestemu prijatelju muziku (Mihaelu Petroviču) Novikovu, naj mu dobi malo samotno kočjo, da bo topla. Norikov je prejel pismo šele tedaj, ko je Tolstoj umiral v Astapovu.

28. oktobra, pred dnevom, se je izvršilo. V Tolstojevem dnevniku beremo:

«Legel sem o polnoči in sem spal do treh. Ko sem se zbudil, sem slisal odpiranje vrat in korakanje, kakor v prejšnjih nočeh. Druge krate nsem gledal k vratom, toda noč sem pogledal in skozi spranje sem videl svetlo luč v svoji delovni sobi in nekdo je notri nekaj iskal. Pomislil sem: to je Sofija Adrejevna, ki išče nekaj v moji sobi. Včera me je prosila, da ne bi zaprl vhoda: njena vrata so odprta na stečaj, zato sliši vse, če se le zganem. Ona pozna in nadzoruje dan in noč vsako moje kretanje in vsako moje besedo. Zopet korakanje, previdno so se odprla vrata, šla je skozi mojo sobo. Ne vem, zakaj mi je vse to tako zoprno in vzbujalo v meni nepremagljivo odvrtnost. Hotel sem zaspati, pa nisem mogel, skoraj uro časa sem se premetaval, končno sem prižgal svečo in se sedel v postelji. Vrata so se odprla in vstopila je Sofija Adrejevna, ki me je vprašala, kako se počutim. Čudila se je, da imam luč v sobi. V meni je narasčala zoprnost in jeza. Težko sem dihal, bilje žile je zrastle na 97. Nisem mogel več ležati. Hhratu sem se odločil, da grem.»

Zbudil je hčerko Aleksandro in zdravnika Dušana Petroviča, s seboj je vzel dnevnik, a druge rokopise je izročil hčerki. V hiši je vse spelo. Sam je šel ves nestrpen v hlev in ukazal hlapcu, naj napreže. Noč je bila temna, pihal je močan veter, ki mu je o nesel kloboč, stavec se je spodklatil in padel. Vrnil se je v hišo po kapo in luč, nato je šel zopet naganjat kočijaža. Odpeljala sta se v diru z dravnikom, zakaj Aleksandra je morala izročiti materi poslovilno pismo. Sofija Adrejevna ga je prejela po osmih, ko je bil Tolstoj že v vlaku proti Optini. Ko je prebrala pismo, je vzkliznila: «Proč, proč, za vedno! Zbogom vsi, brez nje ne morem živeti, utopim se!...» In res se je vrgla v vodo.

Potegnili so jo iz vode, jo s silo peljali v hišo in jo skrbno čuvali. Naslednjo noč je Aleksandra dohitela očeta pri sestri, ki je bila nuna v Skamardinu; bila je v družbi Barbare Mihajlovne Feokritove, ki je bila tudi vneta Tolstojeva pristašica. V štirih so nadaljevali beg. Potovali so kar na slepo, ker Tolstoj se je bal, da jih ne bi Sofija Adrejevna dohitela. Ko je bil Tolstoj zopet v vlaku, so že vsi vedeli o njegovem begu. Na neki postaji so vstopili preoblečeni policisti, ne da bi se dali spoznati, ali kakorkoli sledgevali Tolstoja in njegovo družbo.

Dvainosemdesletni stavec pa je omagal. Silno ga je zeblo, mrciza ga je tresla. V Astapovu je Dušan Petrovič izstopil ter šel k postajnačelniku in mu povedal, kako je s Tolstojem. Postajnačelnik je takoj dal na razpolago svojo sobo. Ponoči je bil izpuščen, naslednji dan pa je narekoval hčerki:

«Bog je neskončen in vse, človek je samo delno razodete. Božje. Človek je božje razodete snovno, časovno in prostorno. Čim bolj se božje razodete v človeku združuje z razodetjem drugih bitij, tem večja je njegova bližina.» Zadnega oktobra je pričel pljuvati kri. Čutil je, da se mu bliža konec. Toda živel je še teden dni in neprestano se je njegov duh ukvarjal z vprašanji, ki so mučila vse življenje. Hčerka mu je govorila, naj skusa ne misliti. Odgovarjal je: «Kako ne bi mislil. Moram, moram misliti!» Ko mu je nekoč hčerka popravila blazine, je rekel: «Eno vam svetujem, to namreč, da ne pozabite, da so na svetu še drugi ljudje razen Leva Tolstoja, meni pa se zdi, da vidite samo tega Leva.»

Sedmega novembra proti jutru je prišel umirati, umrl je ob šestih. Ko je umrl, je zjavladala v sobi popolna tišina, nato so začeli vsi pri-

soltni glasno govoriti, da si so vedeli, da jih Lev Nikolajevič ne čuje več.

Črez dva dni so prispeli z mrlcem na jasno Poljano. Kmetje iz bližnjih in daljnih krajev so prišli, da mu izkopljejo grob in ga ponese k počitku. Med petem svetih pesmi se je vil izprehod k grobu, ki so ga izkopali v osrčju tihega gozda. Tako je končal eden največjih sinov ruskega naroda. Ivan Vouk.

Gospodarstvo.

Položaj na tržaški borzi.

Vsakomur, kdor je v zadnjih mesecih zasledoval dogodke na tržaškem efektm trgu, je padlo takoj v oči, da je izginito s pozorišča ono širše občinstvo, ki je več časa dajalo razvoj tečajev delnic na glavnice smer, Temu občinstvu so namreč kaj hitro usahnili denarni viri, ki si jih je bilo nabralo potom spekulacije v efektnih in valutah tekočem prosle jeseni in prvih dveh mesecih tekočega leta. Spomladni padec tečajev in pozneje zgrešene valutne spekulacije so povzročile počasno izkrevljanje tega tržaški borzi potrebnega občinstva. Pklična spekulacija, ki menda ni računala s temi okoliščinami, je bila skozi celo leto preobložena z obvezami, ki so v dnevih prodajanja vplivale na popuščanje tečajev. Spekulacija je sicer napenjala vse sile, da bi oživila zanimanje za najbolj priljubljene papirje, kar pa se ji radi gornjih razlogov ni posrečilo. V septembru je nastopilo občutno pomankanje denarja, ki je primoralo poklično spekulacijo, da se je iznebila svojih velikih obvez, ker so pogoji za prodajanje bili radi zvišanja obresti zelo težki in so celo presegali 15 odstotkov. Papirji so radi tega nazadovali. Po izvršeni prodajnici se je sicer pojavilo zanimanje za prvotne papirje, toda to zanimanje je trajalo le par dni in potem je prišlo ponovno do valovanja v efektnih tečajih.

Isti položaj je bilo opazovati tudi na ostalih italijanskih borzah. Merodajni borzi in finančni krogi so se že prej obrnili do vlade in zahtevali od nje pomoči. Vlada jih je za enkrat potolažila na ta način, da je z dekretom zopet uvedla eskomptno pravico (dritto di sconto), po kateri kupec, ki je kupil delnice na termin, lahko zahteva od prodajalca njihovo predčasno izročitev, ako je plačal dnevni tečaj. Nadalje je vlada zagotovila, da odpravi počenši s prvim januarjem prihodnjega leta davek na emisijske nadenace za delnice, ki jih prejema delniške družbe od svojih na novo emitiranih delnic. Ti dve okoliščini pa še nista vplivali na borzni potek v oni meri, kakor je bilo pričakovano. Šele napoved drugih važnejših vladnih ukrepov o reguliranju borz, ki se imajo izvršiti začetkom prihodnjega leta, je pomirila merodajne borzne kroge, ki so zastavili za ustalitev tečajev, ki je nastopila v drugi polovici preteklega meseca ves svoj vpliv. Zdi se, da nudi ta ustalitev tečajev vrednostnih papirjev za njihov nadaljni razvoj dovolj dobro in trdno podlago. Občinstvo, ki napeto zasleduje ta poslednji pojav, se polagoma zopet približuje borzi. Izginja ono nezaupanje, ki ga je to občinstvo gojilo toliko časa napram tržaški borzi. Te okoliščini je čemajša tudi prodajanja efektnih pozicij, ki se je izvršila pod skoro istimi pogoji kot v septembru, toda na lahek način, in sicer za to, ker je bilo za prodajanje dovolj denarja na razpolago. Nadaljni razvoj borznega življenja je v veliki meri odvisen tudi od polneka pogajanj za konsolidacijo italijanskih vojnih dolgov napram Ameriki, ki so se začela v teh dneh v Washingtonu in za katera vlada v finančnih krogih veliko zanimanje.

V oddelku zavarovalnih papirjev so napram septembru poskočile Assicurazioni Generali za 140 točk, Assicuratrice Italiana za 135, Infortuni Milano za 170 in Riunione Adriatica pa za 210 oziroma 220 točk. Notirale so prve L. 6540, druge 2085, tretje 4320 in zadnje L. 3210 oziroma 3220.

V preprodanih papirjih so napredovali Cosulich od 270 na 285 Gerolimich od 660 na 668. Libera Triestina od L. 470 na 490. Od industrijskih papirjev so poskočili napram septembru Cantiere Navale Triestino od L. 170 na 200, Dalmatia cement od 630 na 659 in Splitski cement od L. 440 na 463, medtem ko so ostali večinoma obdržali septembrske cene.

Od državnih papirjev so nazadovale napram septembru le Beneziške vojnoodškodninske obligacije, ki so padle od L. 68.50 na L. 66.60. F. C. e.

DROBNE GOSPODARNE VESTI IZ JUGOSLAVIJE.

— Napredovanje trgovinske mornarice. V Zagrebu se je ustanovila nova čisto jugoslovenskoparoplovska delniška družba «Ilirija». Njen osnovni kapital znaša 4 milione dinarjev, a trgovinsko ministristvo v Beogradu je dovolilo povišanje glavnice na 10 milijonov dinarjev. Nova družba ima dosedaj en prekoceanski parobrod «Ilir» (3000 ton), vsrjšjo se pa pogajanja za nakup drugega.

— Banke v letu 1924. Po statistiki, ki jo je objavilo trgovinsko ministristvo, je znašalo število bank koncem leta 651. Naiveč bank odpade na Srbijo, kjer prevladujejo lokalni zavodi, ker beograjske banke nimajo mnogo

podružnic. Koncentracija bank v Srbiji ne zavzema takšnega razmaha kakor v drugih krajih kraljevine. Koncem preteklega leta se je nahajala v Srbiji 201 banka.

V Hrvatski in Slavoniji se valed fuzij znanjšuje število bank. Leta 1923. jih je bilo 132, lani pa je padlo število na 120.

V Bosni, Hercegovini in Vojvodini se je napram letu 1920, zvišalo število bank, in sicer v prvih dveh pokrajinah od 46 na 59, v zadnji pa od 117 na 127.

Število bančnih zavodov Dalmacije in Slovenije je stalno. V Sloveniji se opaža, da so bančni zavodi, ki imajo svoj sedež izven Slovenije, večinoma uknili svoje podružnice. Ljubljanski zavodi ne pokazujejo v pogledu novih podružnic nobene ekspanzivnosti.

— Avtomobilska industrija v Ameriki. Avgusta meseca so avtomobile tovarne Zedinjenih držav izgotovile 249.796 osebnih in 27.767 tovornih avtomobilov.

Insertirajte v „Edinosti“

Velika skladišča 648

POHIŠTVA

dunajskega, navadnega in luksuznega v velikanski izbori in po konkur. cenah

Na debelo Na drobno

R. CAMPONOVO

Tel. 793 - Viale XX Settembre 33 TRST

ZOBOZRAVNIK DR L. MERMOLJA specialista za zobne in ustne bolezni sprejema v Gorici na Travniku št. 5, II. od 9-12 in od 3-5 (67)

Pravimo Vam samo to: Predno kupite (48)

Pohištvo

oglejte si največjo izbero pri

M. STEINER

Via Gepp 15 in 17 Via Gepp 15 in 17

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poroštvom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebianca 19, I. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema «Dinarje» na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Davek od vlog plača zavod sam. Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safe) Uradne ure za stranke od 8 1/2 do 13

la od 16 do 18 Ob nedeljah je urad zaprt. Štev. telef. 25 - 67.

Najstarejši slov. denarni zavod

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Rettori št. 1 - Via Malcantone št. 7-13 Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbori.

TISKARNA „EDINOST“ TRSTU

izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji, črkami, Lynotype, stereotiplo ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Ulica S. Francesco d'Assisi 20

Občeznana čevljarnica L. REBEZ 576 Trst, samo v ulici Carducci 36 Moško, žensko in otroško obuvalo in cokolje po izredno znižanih cenah. Sprejemajo se naročila po meri. Prodaja ustrojnih kož na drobno in debelo.

JAKOB BEVC urarna in zlatarna Trst, Campo S. Giacomo 5 Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah. Krome plačuje višje kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. (650)

Priporočljive tvrdke

„Adria čevlji“ trgovina GORICA - Corso Verdi 32 Posebnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport

Narodna tiskarna združena s knjigovoznico GORICA - Via C. Favetti 9. Narodna knjigarna združena s papirnico GORICA - Via G. Carducci 7.

BREŠČAK ANTON Zaloga in tovarna pohištva GORICA - Via G. Carducci 14.

Brata CEJ slikarja GORICA - Via Ascoli 5.

KRUŠIČ in SIN krojaška mojstra GORICA - Corso Emanuele III. 37.

ŠULIGOJ JAKOB urar in zlatar GORICA - Via Carducci 19.

SAUNIG BRUNO Zaloga usnja, čevljarskih in sedlarskih potrebščin, sveč, voska i. t. d. GORICA - Via G. Carducci 7.

ANTON KOREN nasi. Zaloga stekla, porcelana in kuhinjske posode GORICA - Via G. Carducci 4.

KERŠEVANI JOSIP Dvokolesa, šivalni stroji, puške GORICA - Piazza Cavour 9.

ČUK ELIJA šivalni stroji in dvokolesa GORICA - Piazza Cavour št. 9.

DRAŠIČ KARL pekarna in slašičarna GORICA - Via Carducci 21.

PAHOR LOJZE najmodernejša krojačnica v GORICI - Via Morelli 4.

JAKOB BRATUŽ pekarna in slašičarna GORICA - ul. Mamelli 6. (Šolska ul.)

MAVRIČ ANDREJ manufakturna trgovina GORICA - Via Carducci 3.

Martin Poznajelšek krojačnica z izbiro vzorcev TRST - Via Giosue Carducci 36.

Manufakturna trgovina Pri Slavcu TRST - Via Guardia 26.

Ceregato & Trebse Fotografski atelje in papirnica TRST - SV. JAKOB Via del Rivo 42 - Campo S. Giacomo.

Marija Colobig izdelki za gospé in otroke s prodajo drobnarije TRST - Campo S. Giacomo 5

FRAN BENČIČ trgovina z mešanim blagom na drobno in debelo HERPELJE (nasproti soli).

MOLAR JOSIP gostilna GORICA - Via Monache 11.

KAREL SOSIČ gostilna «Al buon Arrivo» TRST - Via Ghega 9 v bližini centralnega kolodvora.